

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISKA DAGBLADET

Kolmapäeval, 10. apr. 1974
Nr. 28 (3916)

16. aastakäik

Underile büstkujut Eestist

Marie Underile tõi Rootsi Vene-Rootsi sõprusühingu kutsel külastanud eesti artisti-deansambel kodumaalt kaasa poetessi skulptuurbüsti, mille on valmistanud üks eesti kunstnike pildi järele.

Ansambli esindaja viis skulptuuri Mälarhøjdenisse poeedipaari Underi-Adsoni kodusse.

Kingitusest poetessi 91. sünnipäeva puhul teatas ansambelisse kuuluv tenor Kalmer Tennosaar esinemisel Södra teatris.

Muide sooritas ansambel ka ringreisil teistes Rootsi keskustes.

ERL rahvarikkal diskussiooniõhtul oli kõnelejaks Andres Küng, pil-
dil koos ERL esimehe Nikolaus Metsloviga (paremal), kes juhatas
vaidlust. (EPL-foto Trummer)

Kohanemisraskused ja sallivusküsimus ERL-diskussioonil

Ka diskussioon võib eestlasi kokku tõmmata. Kui on huvitat algataja ja põnevusttekitav probleem. Seda näitas Eesti Rahvusliku Liidu poolt Stockholmis Eesti Majas korraldatud diskussioonikoosolek Andres Küngiga algatajana. Küng läh-
tudes oma uuest provokatiivsest raamatust "Sverige, Sverige, fosterland", käsit-
les nii rootsi ühiskonna kui eestlaste endi suhtumises esinevaid vigasid ja puudusi,
m.h. sallivuse vähesust. Eesti Maja oli puupüsti kuulajaid ja diskussioonist osa-
võtjaid täis ja huvitav avalik koht ei jätud üheleki.

Jõe- ver juh artiste

Tootsi teatrielus tegev näitle-
ja, rezhissöör ja produtsent
Malle Jõe-
ver on kutsutud juht-
ima Stockholmis lään-
lings-
tingi poolt moodustatavat ar-
tistidegruppi, kes hakkab igal
nädalal etendusi andma lään-
kaheksa haiglas, kus viibivad
pikaajapaatsiendid.

Gruppi kuuluvad lauljad,
tantsijad ja näitlejad.
Kuna paljudes haiglates on
olemas sise-TV, siis võivad
esinemisi jälgida ka need pa-
tsiendid, kes oma voodist lah-
kuda ei saa.

Diskussiooni avas ERL esi-
mees Nikolaus Metslov, kes alla
kriipsutas Andres Küngi erilist
rolli Eesti probleemide tutvus-
tamisel väljaspoole. See on ää-
retult tähtis töö, mis väärib tä-
helepanu ja hindamist. Kõnele-
ja tõi kontrastiks sellele posi-
tiivsele tegevusele eestlaskon-
nas sageli esinevat omavahelist
ringkondade võitlust, mis pa-
raku mingil viisil ei tule kasuks
võitlusele kodumaa kasuks.

Kuigi arvata võis, et Andres
Küng oma kõnes peamiselt
puudutab neid probleeme, mida
ta on käsitlenud oma viimases
raamatus "Sverige, Sverige
fosterland", haaras tema kõne
sisuliselt siiski märksa laie-
maid probleeme. Rootsi küsi-
muse kohta tähendas kõneleja,
et sel ajal, kui eesti pagulased
Rootsi tulid, oli rootslaste suh-
tumine meisse ja üldse võrras-

tesse väga ebasõbralik ning
sageli vaenulik.

Ta tõi näiteid ja märkis, et
rootslased, kellele ta sellest on
rääkinud, ei taha uskuda, et
niisugune asi võimalik on olnud.
Ühe kohalt esitatud küsimuse
puhul vastas kõneleja, et vii-
masel ajal on tõesti jälle teatud
vaenu kasvamisest märgata vöö-
raste vastu. See ei ole aga suu-
ratud otse meie vastu olles
peamiselt tingitud tööturu olu-
korrast.

Suurt põhjust meil nurisemi-
seks rootsi ühiskonna vastu si-
ski ei ole, arvas referent. Meie
kesksetele organisatsioonidele
on rootsi riik annud suurt abi
(arhiivitoetused, toetusd jne),
millel töötada oma kool jne. Võib
arvata, et ühenduses sisserän-
dajate uurimuse valmisami-
nega võivad toetusd rahvus-

Järg lk 7

Pressivaidlus Baltikumi ja baltlaste ümber

Viimasel ajal on rootsi press mitmel pool käsitlenud Baltikumi küsimust, seda
eeskätt Andres Küngi raamatute ümber. Nii pühendas Aftonbladet 1. aprillil Olle
Svenningi sulest pikema kriitilise kirjutise Küngi uusima raamatu "Sverige, Sve-
rige, fosterland" puhul, nimeatades seda "ühe poole seisukohaks" ja pöördudes
teravalt vähemuskoolide kui "getomoodustiste" vastu ja leides, et liberaalsel au-
toril puuduvad "Klassikontaktid" töölisorganisatsioonidega.

Sellel poolt refereerib ta
neid probleeme, millest Küng
kõneleb: Rootsi vastumeelsu-
sest praktiliselt tunnustada neid
väärtusi, mida siserändajad
maale annavad, nende ajaleh-
tedele ei anta toetust, nende
usulist tegevust ei soodustata.
See viib nende gruppide ene-

sesse sulgumisele. Ja veel
enam: Svenning ütleb ennast ka
pooldavat, et vähemusajaleh-
tedele antakse riiklikku abi, et
nendele võimaldatakse koo-
skäimiseks ruume, et raadio
ning TV vahendaks nende
omakultuuri ja lastele antaks
võimalus õppida ka oma päri-
tolumaa keelt ja ajalugu.

Aga, nagu öeldud, mitte
oma koolides: "Eraldada sis-
serändajad sellistesse kooli-
desse oleks efektiivne takistus
sellistele (autor kõneleb eespool
vajadusest arendada respekti
demokraatia ja ühegiusluse

vastu) püüdlustele ja tõenäoli-
set perfekte katse arendada
getode loomist".

Ta leiab ka, et poliitilised
organid ainult sisserändajatest
liikmetega on "hirmutav, kuna
see muudab alaliseks eraldu-
mise".

EESTI-NIMELINE MAA

Autor leiab, et Küng ei mõista
liberaalina majanduslikke ja
sotsiaalseid vastutusi ühis-
konnas ja lisab mürgiselt:

Ta näib kujutlevat, et ühel
soome töölisel mõne Smålandi
Järg lk 7

NÄITUSTE vahetus idaga tõi pahanduse

N.n. kultuurisidemetes raamides korraldavad lääne ja idariigid
vastastikusi tutvustamisnäitusi, millest hulka kuulus ka hiljuti
Uppsalas korraldatud raamatunäitus okup. Eestis ilmunud ra-
amatute kohta. Stockholmis linnale tõi pahanduse kaela näitusteva-
hetus Ida-Berliiniga. Samal ajal kui Stockholm võimaldab idariik-
idel näitustel esitada ilma tseensuurita kõike seda, mida nad
soovivad, tabab rootsi näit üsdi range tseensuur.

Ida-Berlinis avati ülemlin-
napa poolt Stockholmist tutvus-
tamisnäitus, mis on vastuseks
Stockholmis sügisel 1972 toi-
munud Ida-Berlini näitusele.
Kuid enne avamist teostati
põhjalt ja range eksponaatide
ülevaatus, mille tulemuseks ol
filmi "Südamlike tervitustega
Rootsist" ärakeelamine, bro-
šüüride "service for handikap-
pade", "Barnbroshyri",
"Kärlek i Sverige", "Society

and Sex" ja paljud teiste trü-
kiste ärakorjamine näituse-
laudadelt. Ida poolt ei antud
mingeid selgeid motive, miks
nend broshüüre näitusele ei tohi
olla.

Stockholmis linnavalitsus pa-
handus sügavalt ega mõista
Ida-Berlini teguviisi. Pa-
handus ähvardab nüüd sõprus-
side-meid vaba Stockholm ja
"müürlinna" Ida-Berlini
vahel.

Viis eestlast mõisteti surma sõjaroimareina

Viis eestlast on mõistetud surma ja kaks töölaa-
rises 15-ks aastaks, teatav Sovjetskaja Estonia. Ka-
bealuseid süüdistati natsistidega koostöötamises
Teise maailmasõja ajal.

Sovjetskaja Estonia märgib,
et kõik seitse kuulusid "sõjalis-
se ja fashistlikku organisat-
siooni Omakaitse".

Tegutsedes Narva linnas olid
nad kaastegevad 22 000 sõja-
vangi ja 1500 linna elaniku
mõrvarimises, kirjutab ajaleht.

Võib juurde lisada, et Nõu-
kogude Liidus viiakse sur-
maotsuseid täide mahakasmise
läbi. Sovjetskaja Estonia aga ei
teata, kas kaebelused juba on
hukatud, või on neli antud

võimalus pöörduda kõrgema
kohtuinstantsi poole.

See siiski vaevalt osutub
võimalikuks, kuna Sovjeti ala-
del koheldakse sõjaroimareid
erilise rangusega. Samuti ei
aegu N. Liidu seaduste kohaselt
ilialgi sõja ajal korda saadetud
kuriteod.

Nimetatud viie eestlase sur-
mamõistmisega võivad nõuko-
gade kohtuinstantsid pühiseda
omamoodi imbolit. Viimase
kolme aasta jooksul on mõiste-
tud N. Liidus surma täpselt
sada isikut.

EPL

Kolmapäeval, 10. apr. 1974

REGISTER

Elame elektronarvutite-ralide ajastus. Mitte ainult firmad ei ehita üles andmetekogusid-daregistreid, seda teeb ka riik. Suund on üha suuremate tsentraalsete registreerimise poole, kust riigivõim nupule vajutades silmapilk saab kodaniku kohta kõik vajalikud andmed. See kõlab hõlpsana ja praktilisena ja kahtlemata on ka seda.

Samal ajal aga muutub kodanik üha kaitsetumaks nende andmete osas, mida traditsiooniliselt on peetud puhtisiklikeks ja ka nende andmete osas, mis puudutavad inimese minevikku koos aegunud ja aegumata karistustega jne., rääkimata majanduslikust olukorrast. Seda kaitsetumaks, kuna registreid nende ametlikus osas loetakse n. a. avalikeks dokumentideks, millest teatud tingimustel kasutada saavad ka firmad ja isikud väljapoole ametiasutusi.

Magnetofoniilide kuritarvitamise vältimise on olnud mõnda aega kõne all, kuid senini ei ole jõutud efektiivse kaitse seaduse ni.

Et registri andmed võivad sattuda ka välismaale, on praktika juba näidanud. Üks soome firma näiteks soovis osta Stockholmis läänivalitsuse kõikide piirkonna elunevate soomlaste nimesid ja aadressse. Läänivalitsus keeldus, kuna senise praktilise järele ei anta välja andmeid teatud rahvaste või kodakondsuste kaupa, sest näiteks võib tekkida olukord, kus põgenike kohta andmeid tellitakse kas otsestelt või kaudselt nende maade poolt, kust isikud on põgenenud.

Soome firma aga leidis, et läänivalitsus eksib Rootsis kehtiva avalikkuse printsiibi vastu ja kaebas läänivalitsuse kohtusse. Ja sai ka õiguse, sest Regeringsrätten leidis, et avalikkuse printsiip eeldab andmete andmist ka siis, kui soovikate teatud rahvusi registreeritavaks olla noppida. Ja kuna firma oli teatanud, et andmeid vajatakse ainult "reklaambros-hüüride levitamiseks", siis kohtu arvates ei saavat olla siin midagi kuritahtlikku.

Rootsi kohtunike piiratus naivsusel ei osata ette kujutada, et sellise firma taga võib seista mõni teine, sootuks puudutatutele kardetavalt organisatsioon või koguni teine riik, kes kasutab "erafirma vahendust". Riigi-

päeval ei avaldanud Kerstin Anér (Fp) asjatult kartust, et väljapoole Rootsi piire luuakse rootsi kodanikke puutuvaid registreid, kusjuures põhjendades õige lihtsalt hangitakse Rootsi enne kui mingi kaitsev seadusandlus on toime tulnud. Rootsi kohtud ei saa enam kontrollida ega kaitsta andmeid, mis on kord juba välja viidud.

Asjasse vähempühendatule võivad lihtsamad informatsioonid, nagu nimesid ja aadressid, näida üsnagi süütuna. Ometi on näit, diktaatoririigid näinud palju vaeva, et just neid andmeid saada oma välismaale põgenenud kodanike kohta kasvõi ainult nende propagandiliseks mõjuvaks vastavate materjalisaadetistega või siis kontrolliks agentide kaudu.

Eestlastel j.t. põgenikel on siin meele need sissemurru, mida omal ajal teostati pagulasorganisatsioonidesse just aadresside saamiseks. Rootsis kaitseb veel tol ajal Ütläningskommission kõikide poliitiliste põgenike andmeid, mis osutus võimalikuks raalisüsteemi puudumise tõttu.

Demokraatias mõeldakse üldiselt vähe nende aspekte, mida dateregistrid toovad kaasa diktaatorimaades. seal võimaldab raalisüsteem absoluutselt kontrolli kodaniku üle, kuhu automaatselt registreeritakse ka kõik salajased andmed tema isiku kohta, näit. nühkide raportid, välismaalt saadud ja sinna saatetavad kirjad, kontaktid inimestega jne. jne. Mida see puht poliitiliselt tähendab näit. asutusele nagu KGB, on kergesti mõistetav.

Ka siin Rootsis on osa registriandmeid salajased. Nii salajased, et 1. juulist kehtiva seaduse järele, mis kodanikule kord aastaks võimaldab teada saada, mis tema kohta registreeris seisab, et neid sellel isiklikul kontrollilgi jäävad väljaandmata. Isikusi muu peale selle, et ka andmeid saamine omaenda kohta üldse on küllaltki tülikas ja keerukas protseduur, mida seepärast vaevalt rohkem kasutatakse. Ta lihtsalt ei tea kus ta on registreeritud ulatuslikus aparatuuris.

Raaliastatu on individuaalsete kardetavaks ajastuks nii kaua kuni ei ole teostatud efektiivset süsteemi tema efektiivsuse kaitsmiseks.

KLA

Omanik

Rootsi ja N. Liidu vahel on tekkinud piirprobleem seoses õlleidudega Põhjala piirkonnas, m.h. ka Gotlandi saarel. Kõik riigid tunnevad äkki huvi n.n. kontinentaalsokli vastu ja Läänemeres on küsimuses kuidas seda veelust soklit jagada.

Rootsile kuulub Gotlandi saar ulatub kaugele Läänemerele ja loogiline oleks muidugi arvstada ka veelust sokli lalust selle saare rannalt. Venelased tahavad Gotlandi sokli määramisel olematuks teha ja lihtsalt jagada Läänemeri pooleks, millega "vene" osa ulatub peaaegu otse Gotlandi idarannikuni. Probleem, mis ilmselt tulevikus võib puudutada ka Gotlandi kalureid.

Probleemi all olev kontinentaalsokli osa asub vastu Balti-kumli randa, täpsemalt vastu Kuramaad ja peaks rahvusvahelise õiguse järele koguni

KÕRGE
DISKONTO
PROTSENT

Riigipank otsustas tösta diskontoprotsenti ühe protsendi võrra, seniselt 5-1t 6-le. Otsus tähendab laenuprotsentide vastavat kõrge-nemist, samal ajal saavad hoiuste omanikud suuremat rendist. Ot-sus mõjutab pidurdavalt majanduselu, kuna raha saamine läheb kulukamaks ja juba olemasolevad laenuid lähevad kallimaks. Viimases osas tähendab see ka üüride tõusu.

Otsus tuli üllatusena, kuna just enne seda riigipäev otsus-tas ergutada majanduselu mõmsi ajutise langetamisega ning miljardismade valit-suse käitumise andmisega sa-maks otstarbeks.

Riigipank motiveerib kõr-gendamist vajadusega takis-tada valuuta väljavoolu, mis viimastel nädalatel läks eba-normaalselt suureks.

Eksperdid kommentaarides üteldakse, et riigipanga samm on valuutapolitilisel motivee-ritud, kuid on vältimatu, et see samal ajal mõjub pidurdavalt valit-suse ja riigipäeva majan-duselu ergutamiskavadele.

Riigipank on äripankadele teinud korralduse muutada re-striktiivsemaks laenude and-misel. Pankade krediidirami vähendati 3 miljardi krooni võrra.

Nixon on Ameerika
tulumaksuametile
võlgu pool miljonit

Kongressi tulumaksukomisjon konstateerib, et president Nixon on Ameerika riigile maksmata tulumaksude näol võlgu 476 431 dol-larit. Võlg tuleneb muuhulgas sellest, et Nixon tegi 1969 mahaar-vestuse dokumentide ülevõet, mis kingiti riigiarhiivile. Se da ta po-les toh tinda teha, ärrel komisjon.

Nixon ise seletab, et talle andis dokumentide kinkimise ja tulu-maksust mahaarvamise asjas nõu tema eelkäija presidentidooli, st. Lyndon Johnson. Samuti ütlev Nixon, et annetust tehti enne 25. juunit 1969, mil astus jõusse seadus, mis taolised mahhinatsioonid keelustas.

Et aga paberid de facto anti arhiivile üle hiljem, pole minu sõu, nendib Nixon.

Valgest Majast antakse mõista, et Nixon kahtleb oma tulumak-suvõlga tasuda, eeldusel, et komi-sjon täies koosseisus seda soovitab teha.

Kust aga president võtab lige-male pool miljonit dollarit, pole teada. Nixon ise on märkinud, et "küll leidub võimalusi neid, kes on nõus laenama".

Kongressi komisjoni esindajad märgivad, et võlaaurimise küsi-muses ei ürita seda, kas Nixon ja tema tulumaksueksperdid on tol-me tulnud ebaseaduslikute te-hingutega.

Toonitatakse, et praeguses staadiumis on taolise aspekti uu-rimine ebakohane, kuna esindaja-tekkoja juriidiline komisjon nagunii uurib, kas Nixon vastu tuleb ra-kendada riigikohust, eeskätt seos Watergate-afääriga.

Ohutusvööde seadus
tuleb Rootsi 1975

Ohutusvööde seadus, st. kui nende kasutamine tehakse sun-duslikuks, päästab aastaks vä-hemalt 200-300 inimest. Peale selle välditakse tuhandeid raskeid vigastusi. Valitsuse ettepaneku kohaselt jõustuks selline ohutus-vööde seadus Rootsis alates 1. jaanuarist 1975.

Liikluminister Norling nendib, et nimetatud ohutusvööde seadus oleks üks tähtsamaid, mis liiklu-sohutuse alal üldse on esitatud.

Vähemalt alguses oleksid erandlike taksojuhid ja edasi ei ole vaja ohutusvööd kasutada siis, kui auto seisab, kui seda sõidetaks tagurpidi ja kui sõit toimub parkimisplatsi piirkon-

nas, bensiinijaama või töökoja piirkonnas jne.

Töenäoliselt tehatakse erandeid ka ajalehti või posti distribueeri-vatele autodele, kuna nende juhid peavad pidevalt liikuma autost välja ja autosse.

Muidu aga peavad kõik isikud, kes on vanemad kui 15 aastat ja lühemad kui 150 cm, kasutama esistmetel istudes ohutusvööd.

Seadusest ülestajad karista-takse rahatrahviga. Uut seadust toetavad m.h. kõik Rootsi au-toorganisatsioonid, Trafiksäker-hetsverket, kindlustusseltsid jne.

Võib juurde lisada, et Austra-lias, kus selline seadus on läbi viidud, on kogumused üllendad. Surmasaunute arv on tunduvalt vähenenud, langenud ka vi-gastatute arv.

Senat otsustas hääletada 54:23 taastada surmanuhuse rea ras-kemate kuritegude eest, nagu riigireetmine, ettekavatsetud tap-mine, salakuulamine jne. Seadus vajab kehtima hakkamiseks ka Esindajatekoja heakskiitu.

EPL KIRIK

STOCKHOLM: Peapiskoplik kog. Suur-Reede liturgiline jumalat. 12/4 kl. 14. Jakobis, jutl. stud. theolog. Thomas Vaga, kog. koor Jüri Raidi juhul, oreili H. Klisk, armulaud, laululehed. I pühäl 14/4 peajumalat. Jakobis kl. 14, T. Va-ga, oreili H. Klisk, laulur.

STOCKHOLM: Hägersten Up-penbarelse kirik, jumalat. Suurel Reedel 12/4 kl. 17, õp. Kõdar, oreili P. Ardna, armulaud.

SÖDERTÄLJE: St. Ragnhildi kirikus Suur-Reede jumalat. 12/4 kl. 14. õp. Kõdar, armulaud, laulu-lehed.

UPPSALA: Mikaelis Suur-Reede jumalat, 12/4 kl. 17, praost Aunver, armulaud, laululehed.

HELSINGBORG: Maria kirikus ülestõusmispuhade jumalat. 21/4 kl. 12.30, õp. Laantee, oreili E. Põhl, armulaud, laululehed.

KOPENHAAGEN: Hans Tauseni kirikus jumalat. Suurel Reedel 12/4 kl. 13, õp. Rebane, oreili E. Põhl, armulaud, laululehed.

LANDSKRONA: St. Johannese kirikus jumalat. Suurel Reedel 12/4 kl. 17, õp. Rebane, oreili E. Põhl, armulaud, laululehed.

LUND: Kloostris kirikus kannat-saja liturgiline jumalat. 13/4 kl. 13.30, õp. Rebane, oreili E. Põhl, laululehed, armulaud.

MALMÖ: Saksa kirikus üles-tõusmispuhade jumalat. 21/4 kl. 17.30, õp. Laantee, oreili E. Põhl, armulaud, laululehed.

ÖLOFSTRÖM: Ülestõusmispuhade jumalat. 20/4 kl. 13, õp. Laan-tee, oreili E. Põhl, armulaud, lau-lulehed.

EESTI AP. ÖIG. KIRIK

STOCKHOLM: Püha Nikolai Peakirik. Suurel Neljapäeval 11/4 kl. 18 Issanda kannatusel evang. lugemine. S.-Reedel 12/4 kl. 14 Issanda matmisest teinust ja pht. Laupäeval 13/4 kl. 9.30 pht ja H-turgia armulaudaga. Paasapäöl 13/4 kl. 22 Kristuse ülestõusmise püha teenistus. I Pühäl 14/4 kl. 15 õhtu-teen. II pühäl 15/4 kl. 11 Kristuse ülestõusmise püha liturgia rootsi keeles.

VABAKIRIKUD

STOCKHOLM: EESTI Neli-pühi kirik. Brävallagatan 11. Suur Neljapäev 11/4 kl. 18 jumalat. pastor Kili New Yorgist. Suur Reede 12/4 kl. 11 jumalat. Evald Kili, koor ja kvartett. Kristuse surma mälest.

Ülestõusmispuhade konverents: 13/4 kl. 18 avajumalaateenistus. I pühäl 14/4 kl. 10 palve, kl. 11 jumalat, kl. 16 lauljumalat. II pühäl 15/4 kl. 10 palve, kl. 11 jumalat, kl. 15 lõpumuulalat. Peakõneleja pastor Kili New Yorgist ja külalised. Nais- ja segakoor ning kvartett. Jumala teenistuse vaheajal toetlusta-mine.

ESKILSTUNA: Neli-pühi kirik Filadelfia, Smedjeg. 23, 18/4 kl. 19 pastor Kili New Yorgist.

KUMLA: Filadelfia, Skolvägen 10 jumalat. 17/4 kl. 19, pastor Evald Kili New Yorgist.

Metsateadlaste
aastakoosolek

Eesti Metsateadlaste Ühing aastakoosolekut 25. märtsil Eesti Majas Stockholmis oli osavõtt rohkearvuline, kuna samal ajal toimuvale metsandlale olid saanud mitmed ühingu liikmed väljastpoolt Stockholmist.

Tegevuse kava ja aruanded kin-nitati juhataja poole esitatud kujul. Ühingu ajakiri Eesti Metsamees Eksiilis on astunud juba 28-ndasse tegevusaastasse. Aastakoosolek avaldas ajakirja toimetajale B. Tulskverele tänu tänu töö eest.

Uude juhatusse valiti mag. J. Kõrreasa esimees, A. Pals laekur, Z. Raskasov kirjatöömaja ning kandidaatideks. E. Kohh, E. Puide ning revisjonikomisjoni H. Pagi ja R. Raukas.

Otsustati teetada Lõuna-Rootsi Eesti Maja soetamise aktsiooni.

EESTI PÄEVALEHT

Estniska Dagbladet
Peatoimetaja Juhana Kõkka
Vastutav väljaandja
(ansv. ülg.)
Arvi Moor

Toimetust ja talitust:
EESTI MAJAS Stockholmis:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 667
101 26 Stockholm I
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eskilstuna Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
631 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 72
Tellimispostigiro nr. 15 67 70-0
Kuulutuste postigiro 60 59 00-0.
Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm

Tellimishinnad:

Aasta kr. 170:—
Termin (4 kuud) kr. 62:—
Kuu kr. 17:—

Väljaandja EESTI PÄEVALEHT
FÖRLAGS AB

Trükkija: Eskilstuna-Karlens
Tryckeri AB Eskilstuna 1974

50 a. tagasi ilmus Aaviku suurteos 'Keeleuenduse äärmised võimalused'

50 aastat tagasi ilmus Johannes Aaviku raamat "Keeleuenduse äärmised võimalused" "Islandiku", s.t. autori enda kirjastusel. Sellega oli keeleuenduse kurv. nagu A. ise ütles, teoreetilisel lõpmatuseni tõmmatud. Tegelikult seal esitatud idee ei jäänd teooriaks, vaid andis viljakaid tulemusi mitte ainult eesti kirjakeeles, vaid ka igapäevases kõnekeeles. Juba samas teoses A. võib mainida selle uue teooria alusel loodud sõnu ilma milleta me oma igapäevast juttu juba ammu enam ei oska kujutleda, nagu roim, laip, relv, ese, lünk, siiras, veenma, taunima, reetma, nõrdima.

See uus keeleteooria ja sõnaloomingu meetod mille abil sellised sõnad on loodud juba 1914 ja ta oli selle kallal töötanud alates 1911. Oma uute põhimõtete kohta A. ütles ise: "Need on keeleuenduse viimne sõna, sellekohaste püüete non plus ultra. Kaugemale veel minna on võimatu."

Nagu A. ise mainib, ta esitab oma teooria loogilises ketis, kus iga lüli on eelmise külge needitud. Ta lähtub lihtsast teesist ja faktist: keelt ärgu peetagu mitte ainult mingi rahva tooteks, kes sellele on vajutanud oma pilseri, ja kes seepärast peab seda rahvuslikuks aardeks ja oma individuaalsuse suurimaks tunnuseks, vaid vaja keeles enne kõike näha inimselingu vahendit (A. ütles veel "abino"), riista, masinat.

A. ütles et nilepa kui sellest vahest tõesti aru saadakse, peab sellel tegema ka ülitavad jõreiduse, "muidugi kui on julgust ja huvi seda lõpuni mõelda."

A. universaalne tähtsus ja teene seisab selles et tema tegi sellist vastavast järeldused, et temal oli see julgus. Teadlaste üldine vaade on et keel on vahend, kuid ainult väga vähesed ei ole kokkumad tagasi sellest tuleneva järelduse ees, mille tegi A., et järelikult inimene võib vabalt, oma tahte järgi keelt muuta ja seda parandada, ka n. k. kunstlikult, keeleelemente vahet kombineerides. A. vaade, et nagu inimene parandab meetodilistelt oma muud vahendit, tõrjutsi, asutus! jne., nii peab seeendimaka keeleaga, ei olnud uus.

Kuid uus oli A. mõte et seda tuleb teha meetodilisel ja ulatuslikult. A. revolutsiooniline idee oli et sõnu võib moodustada kunstlikult. "neid luua mitte milleski, nagu Jumal öeldakse maailma loond", s.t. keelde võib luua uute sõnadena keeles enne olemata häälikute õhutamisel.

Et selline meetod on praktiliselt teostatav, seda tõendab hulk A. poolt sellisel loodud ja keeleartiklites poolt vastuvõetud sõnu. A. tühistas hiljavalit nende autori- teistide väited kes ütlesid et inimene ei ole võimeline keelt muutama,

et isegi mitmeaastase propagandaga ei ole keegi võimeline mõjutama rahvast asendama mõnd sõna paremaga, et õhiskond aksepteerib igapäevaseid sõnu niisama nagu taevast ja maad.

A. näitab detailiselt kuidas ta moodustas sõnad veenma ja roim, milliseid põhimõtteid ja millist tehnikat ta kasutas. Eriti huvitav on sealjuures sõna ilmekuse taotlus ja häälikute fonetiliselt sümbolismi ning ekspressiivsuse arvestus. Kuid A. ei püüdnud kunstlikku keeleloomingu sõnavaraga:

"Tehkem tabula rasa kõigist senisest vaatest keele kohta! Mõelgem ja viigem oma põhimõtte lõpuni, ta viimaste konsekvantsideni, ta äärmiste resultaatideni!"

Sama meetodit tuleb A. järgi rakendada ka vormi- ja lauseõpetuses. Ka siin tõendas praktika et sellisel moodustatud vormid võivad tulla tarvitusele. Seda ei tõenda mitte ükski maks-vorm (paremini kuulmiskõrge ja p. kuulda), vaid ka sellised laiad tarvitusele tulnud vormid nagu i-mimimus, i-superlatiiv, t-partitsiiv (kirjutet, topet), mida küll A. ise ei loe kunstlikeks uuendeks, kuna need on loodud murrete või soome keele eeskujul, kuid mis kas tervele (suurim) või suurema osale eesti rahvale olid nende lannseerimise ajal täiesti tundmatud ja seega sama head kui "kunstlikud" vormid.

Et suurem osa A. konstrueeritud sufiksist (näit. keeruliv, saanue, no-genitiiv) ja kunstlikest tarindist ei ole leidnud tarvitajaid, ei sõltud mitte sellest et need vormid on "kunstlikud", vaid sellest et need on kas tarbetud või ebaotstarbekad.

Et osa A. uuendit tuli tarvitusele püüdnud ringides (näit. t-partitsiiv) peamiselt paremate kirjanike poolt) sõltus osalt meie "ametliku" keele autoriteedist ja survest.

Oma teoses A. ennustas et ta uut keeleteooriat peetakse pööraseks ja meelutuseks ja et vahest tõuseb tõsisemaidki ümberlukkamiskatsed. Midagi sellist ei toimunud A. teose ilmnemisel.

Nälgahambad laskid küll pilkenooli A. üksikute sõnade pihta. Vanem põlv mäletab kui palju trükmista kulutati "mainitud suhete" tõgamiseks (millised vajalikud sõnad mõni aasta hiljem!). Aga mingit protesti A. teooria vastu või ümberlukkamiskatsed ei tehtud.

Miks? Seepärast et, nagu A. ise ütles oma raamatus: "Loogika, teaduse abil nende vastu vaielda on võimatu." Keeleteadlased eesotsas Akadeemilise Emakeele Seltsi juhtkonnaga valkisid A. raamatu ühes selles revolutsioonilise teooria surnuks. Selle ajakirja Eesti Keel ei toond A. teosest sõnagi. Eesti Kirjanduse Seltsi ajakirjas Eesti Kirjandus tembeidas ajaloo-

lane Juhan Libe A. sõnaloomingu "kadakasakslikuks".

Viimaseil aastakümneil on välistama keeleteadlaste hulgast kuulnud üha rohkem hääli kes rõhutavad A. keelefilosoofia ja ta tulemuste tähtsust keele tõelise olemuse mõistmisel. Üks kes seda on teind pikemat aega on prantsuse silmapaistev soome-ugri keelte eriteadlane prof. Aurélien Sauvageot.

Teose kolmandas peatükis A. selgitab probleemi "kuidas uus teooria on tegelikult teostatav. Ta esitab siin uhke parooli:

"Julgegem ükskord ka ühes asjas olla esimesed maailmas, olla sel alal arenemise kõrgemal tipul! Eesti keeleuendus peab saama esimeseks maailmas!"

Ja nüüd me teame et see töötus on saand tõeks! Nagu kuulus taani keeleteadlane Otto Jespersen tähendas 20. aastate algul, vaate avarus ei ole silmapaistev moodus keeleteaduses. Ka eesti keeleteadlased ei ole siin üldiselt erandiks. Ei ole siis ime et ei ole osatud hinnata KÄV-s esitatud teooria pöördelist tähtsust nii keelekorralduse teoorias ja praktikas kui ka üldkeeleteaduses, ja et on võind juhtuda sedagi et A. juubeli sõnavõttes KÄV heidetakse ühte pat-ta A. vähetähtsate brošüüridega.

Muidugi me ei saa nõustuda A. kõigi üksikühtsuse kohta avaldatud seisukohtadega KÄV-s või mujal, kuid ta pealide loogika ja universaalne tähtsus on vaideldamatu. Ka siis kui me jääme eri arvamusel, valmistab meid A. argumentatsioon ja temperament, mis teeb KÄV lugemisele üllatavaks ja põnevaks.

A. ise ütles teose eessõnas et vahest mõned peavad selle stiili liiga vesteliseks ja agitatorseks, koguni paiguti tundmuslikuks ja lüürliseks, kuid ta vabandab end sellega et selline esitusviis kasvas välja teose ideest ja valmuis ning autori suhtumusest, kuid ka teose sihist.

A. ütles teose lõpp-peatükis: "Võime imesid teha, kui tahame... Peab olema kirg keelt uuendada!" Ja see kirg kajastub KÄV veergudel ja kuimendab lugesit.

Teos lõpeb suurelennulise visiooniga tulevasest eesti keelest, mida ta tervitab kui "parema tuleviku ja õnnelikkuma, kaunima Eesti eluist ning ehet". Me võime sellele omalt poolt lisada lootuse et Aaviku poolt KÄV-s põhjendatud teooria on avand püüdnud võimalused ja perspektiivid eesti ja teiste keelte arendamiseks moodse kultuuri efektiivsuseks vahendajaks.

Eesti keel ega ükski teine kultuurkeel ei saa seisma järelda praegusele tasemele, eriti kui mees peame et keel on kõige mahajäänum kommunikatsioonivahend, nagu sellele on tähelepanu juhtind paljud teadlased.

Kui tehnika, kaasa arvatud muud kommunikatsioonivahendid, on lühikes ajaga teind peadpööritavadi edusamme, siis keel on, vaatamata oma arengule, olniselt jäänd samale tasemele kui tuhandeid aastaid tagasi. Tänu Aavikule meil on nüüd "äärmised võimalused" selle ebaratsionaalse olukorra parandamiseks. Muidugi see nõuab teadmisi, tööd ja visiooni ja last non leust julgust — nagu seda oli Aavikul.

Võib ainult kahetseda et kõnesolev A. teos on olnud meie viimaste-

JOHANNES AAVIK

le põlvedele tundmatu ja kätesaamatu. Seepärast on tervitatav et Eesti Keel ja Kirjanduse Instituut on osustand teose välja anda uustrüki ja et seda üritust toetavad soojalt meie paguluses viibivad kultuurielu silmapaistvad esindajad.

Juhitakse tähelepanu sellele et soodus hind kr. 40,- kehtib ainult

ette tellimisel kuni 22. aprillini ja et ettetellimise tähtaega ei pikendata. Tellimisi võtavad vastu: Eesti Keel ja Kirjanduse Instituut, c/o Stockholms universitet, Finska Institutionen, Pack 104 06 Stockholm 50 (tel. 08/15 01 00/1333, Eesti Kultuuri Koondis (tel. 11 31 16) ja Eesti Komitee (tel. 11 59 78).

VALTER TAULI

Sõja "patuoinad" Israeli armees puhastati välja

Israeli armees on pandud toime suurpuhastus. Näiteks sunniti lahkuma ülemjuhataja, kindralleitnant David Elazar, peale selle veel terve rida kõrgemaid ohvitse. Vastav uurimiskomisjon astus tegevusse juba 11. novembril ülesandega kindlaks teha, kes on vastutav oktoobrisõja alguses tehtud vigade eest.

Komisjoni tööd on juhatanud Israeli riigikohtu liige Shimon Agranat. On peetud 140 istungit ja kuulatud üle 53 tunnistajat. Komisjon leiab, et kindral Elazar isiklikult on vastutav ebaõnnestumiste eest sõja esimestel päevadel, mil sõna tõsisem mõttes katastroof ähvardas Israeli.

Elazari kohta öeldakse, et kõigepealt ei tegutsenud vajaliku kiirusega ja ettevaatlikkusega. Tal polnud õiget algumi ohukorras mitmesugustes frondilõikevates ja ta ei kontrollinud olemasolevat sõjalist informatsioonimaterjali.

Kindral Elazar oleks pidanud mobiliseerima hiljemalt 5. oktoobril, s.t. päev enne vaenutegevuse puhkemist.

Komisjon leiab, et Israeli armeel olid head andmed Egiptuse ja Süüria kavatsuste kohta, kuid neid ei osatud vajaliku täpsusega ja ettenägelikkusega tõlgendada.

Seetõttu on vallandatud ka sõjala vastulaure sheff, kindral El

Zeira koos oma lähimate kaastõelastega. Zeira nimelt leidis, et kallelisteg Israeliile on võimatu, kuna vastane ei omanud ülekaalu õhuruumis.

Zeira ei muutnud oma tõekspidamisi isegi siis, kui õhukaitses rakettide platvormid kasvasid "kui seened" egiptuse ja süüria pinnasest, nendib komisjon.

Vallandatud on ka Sinai-rinde ülemjuhataja, kindral Shmuel Gonen. Ta ei olnud kompetentne ja ta ei paigutanud käsutusolevaid vägesid ümber vastavalt antud korraldustele. Goneni soomusüksustest paiknes kaks kolmandikku reservis kaugele rindejoone taga — olukord pidanud olema vastupidine.

Israelis peetakse aga kummaliseks asjaolu, et peaminister Goldar Meir ja kaitseminister Moshe Dayan on suurpuhastusest terve nahaga välja tulnud. Leitakse, et tegelikult on ka nemad teatud määral vastutavad.

70.000 narvalast

Kõige viimasemate andmete põhjal, nagu märgib Tallinnas ilmunud venekeelse ajalehti "Sovetskaja Estonija", on Narvas elanikkonna üldarv tõusnud 79-le tuhandele. Kuu kestel sõiduvast keskmiselt sada uut narvalast ning aasta kestel registreeritavat umbes 700 paari abilellu.

Kuni seniajani olnud — nii märgib venekeelse Tallinna ajalehti, raskusi perekonnaseisu muudatustele pidulikkude ilmet anda, sest Narvas puudunud seniajani vastavad väärkard ruumid. Kuid nüüd on valminud ka selleks otstarbeks vastavad ruumid, kusjuures abilellude registreerimine toimuvat selleks otstarbeks ehitatud saalis. Ehituse projektid valmistatud Inga Ring ja Sulev Metsma. Esimese abilelluparina registreeriti Narva uues registreerimisahoones vene-lased Nikolai Nikolajev ja Valentina Borozdenkova.

A. Küng — ikka fookuses

Uus raamat, 7 tulemas

Andres Küngi nimi seisab sageli fookuses, tulipunktis. Sellepärast, et ta nii palju juuab. Kord kõneldakse tema artiklist, kord tema esinemisest TV-s või raadios, kord tema järgjekordsest uuest raamatust, kord nende tõlgetest. Kuuvahetusel ilmus raamat "Sverige, Sverige, fosterland!" ja see tekitas otsekohe diskussiooni ja tähelepanu — autorit intervjueriti TV-s ja raadios, selle sisu diskuteeritakse ajaleheveergudel.

Kohtame Andres Küngi ühenduses Eesti Komitee 1974-nda aasta aulinna andmisega temale Stockholmis Eesti Majas. Fume teda mõne sõnaga tutvustada oma uut raamatut "Sverige, Sverige, fosterland":

— Raamat käsitleb peamiselt eestlast, osalt aga ka lätlast j. v. vahemusi siin Rootsis. Ta erineb mu eelmistest raamatutest m.h. sellega, et see on kirjutatud rohkem isiklikus toonis ja on mahult vähem. Kirjastusel on selle raamatu osas suured lootused.

— Miks?
— Raamat on poleemiline ja provokatiivne. Mõnigi kaasmaalane tunneb oletatavasti raamatut lugedes rõõmu juha sellest, et keegi julgeb rootslastele otsekohe selgitada meie kohanemise raskusi Rootsis ja meie praegust olukorda. Kirjeldan üksikuid ja üldiseid diskrimineerimise juhtumisi — palju sellest on arvatavasti tundmatu paljudele kaasmaalastele, seda rohkem tundmatu ja vahet isegi usumatu ROOTSLAS-TELE. Näit. toon ära mõningaid ajalehesitaste neljakümnest aastast. Rootslased, kes käsikir-

ja lugest, keeldusid uskumast, et nii salimatult võidi nendel aastatel kirjutada rootsi ajalehtede juhtkirjades, s.o. ajal, mil eestlased siia tulid.

— Ometi on baltlased, eriti aga eestlased siin maal hästi kohane- nud?

— Seda kohanemist on tõepoolest tavaliselt vaadeldud kui erakord- selt õnnestunud, õnnelikkust, rahu- likku, edukat ja harmoonilist. Vaadeldes asja aga lähemalt, olen avastanud, et suurelt osalt on te- gemist müüdigä. Et seda nii üldi- selt on heaks kiidetud johtub töö- näolisest asjaolust, et rootsi või- mudel tookord puudusid igasugu- sed kogemused vähemusküsimus- tes, nad lihtsalt ei mõistnud põge- mise probleeme ja meie omakorda tahtsime ise end näidata nende "tublidena" ja probleemideta grupina. Kui aga mina, teise ge- neratsiooni eestlane siin maal ja samal ajal ka rootslane, tagasi vaatan, siis on mulle üsnagi selge, et eestlastel ei olnud siin põrmugi nii kerge, kui tavaliselt arvatakse ja väidetakse. Ja pole tänapäe- valgä.

— Käsitled ulatuslikult algaas- taid paguluses...

— Juba sellepärast, et see eriti noortele võib olla õpetlik ja põnev kogeda eelnenud sugupõlve koha- nemisprobleeme. Oleme ju kõik kuulnud, kuidas meie vanemad üle mere tulid. Olen katsumud asetada need elamused laemasse per- spektiivi. Mele noored on kuulnud ka baltlaste väljandamisest 40-ndal aastal, mõnigi lugenud võibolla isegi Per Olov Enquisti romaani "Legionärid" või näinud selle ja- rele vändatud filmi "Baltutä- mingen". Katsun raamatus näida- ta miks ja kus Enquist eksib. Ja siis kirjeldan muldugi ka Eesti Päevalehe diskrimineerimist pressil produktioontoetuse and- mises, kahekordse kodakondsuse küsimust, pagulaslikrite olukor- da, vähemuskirjastuste ja koolide raskusi, esitades ettepanekuid, kuidas teostada paremat vähemu- spoliitikat. Avalik diskussioon nendes küsimustes on praegu eriti oluline, kuna lähemal kuudel on oodata Invandrarutredningus ette- panekuid, mis võivad paremusei tuua ka eesti rahvusgruppidele.

— Käsitad osalt materjali, mis oli "enne Sind". Kuidas Sa selle han- kistid?

— Olen saanud palju abi kaas- maalastelt. Kui ma aasta eest Eesti Päevalehes avaldasin üle- skutse, et eestlased mulle saadak- siid materjali diskrimineerimis- juhtumistest ja isiklikest kohane- mistkogemustest, siis oli reaktsioon positiivne — sain väärtsuliku do- kumentatsiooni, mille olen raama- tusse sisse põlminud. Ja muldugi olen kasutanud ka enda ja minu perekonna kogemusi.

— Kas oled lasknud ka inimesi teistest vähemustest käsikirjaga tutvuda?

— Lugenud on rida teiste grup- pide esindajaid, näit. laplane Lasse Svonni, kroaat Branko Salaj, muustlane Katarina Talkon, mitu soomlast, lätlast, juuti jne. Ja siis on lugejate hulgas olnud sisserän- nuprobleemidega tegelejad, nagu meie oma kaasmaalane Alur Rel- nans Invandrarutredningis ja selle peasekretär Jonas Widgren, ka li- beralist ning sisserändajatesöbralik Olle Wästerberg oli lugejate hulgas. Olen üldse huvitatud reaktsioonist ka meie oma inimeste juures lu- gemisel. Kas tunnevad nad ära minu poolt kirjeldatud olud ja pil- did, on midagi, mida võinuks juurde lisada? Kirjutage sellest. Minu aadress on Regementsgatan 52 A, 217 48 Malmö.

— Ots käigus uusi raamatupro- jekte?

— Mitmeid. Kõigepealt on aga kü- lõpül tulemas "Att så socia- lism och skörda fascism" (Kulvata sotsialismi ja lõigata fashismi!) — raamat THillist. See tekitab kait- lemata pahameelt vasakpoolsete ja heameelt kodanikus ringkon- nes. Kirjeldan arengut THillist, mis viis Allende võimuletulekuni ja mis siis edasi sõlmis kuni tema langemiseni. Toon siin palju fak- te ja perspektiive, millistest rootsi poolol on valitud.

— Kas see ei ole sama raamat, mida kirjastus ei tahtnud välja anda, kuna "rootsil avalikkus ei ole

minema ja õtlema ukse vahelt pol- litsele, et villas ei ole midagi kor- rast ära. Kapteni selja taga hõiti laskevalmis püstolil. Samal ajal tormas aga kümme relvastatud politseiniku avatud uksest suvi- lasse ja tegid rõõvild kiiresti ka- hjutuks.

Nagu selgus, oli rõõvild juba varem politsei taga ajanud, kus- juures rõõviltel auto purines ja nad hakkasid villadest otsima uut liilusvahendit. Kõigepealt olid nad sattunud torontolaste Ernst

Andres Küng

Florida rannik eestlaste talve veetmise alaks

MIAMI BEACH (EPL) — Kui Rootsi eestlased talvel kipuvad Kanaari saartele, siis sama lugu on USA ja Kanada eestlastega Flori- das. Sealise idaranniku aladele, kus talvel on mõnus suvitluis — 20-30 kraadi Celsiuse vahel — on haka- nud kogunema nii alaliselt elune- vaid kui ka "talvitavaid" eestlasi.

Nii on Fort Lauderdale suvitlus- linnakesse elama asunud rohkest USA ja Kanada eesti pensionäre. Toronto eestlased otivad siin "bungalow" kondiiter A. Amjärvi, trepivabrikü omanik Orav, me- haanilise puutõöstuse omanik Kit- task, kuna newyorklaste arv on märksa suurem.

Florida elavad ka alalisel eest- lastist elanikud, arvult mitusada, enamuses pärast sõda saabunud Rootsiist nn. viikingipaadidega otse üle Atlandi. Nende peasuulaks on Miami linn. Siia on torontolastest kanda kinnitunud end. Toronto li- hatõöstuse kaasomanik Kosen- kranis, sageli talvitab siin ka lei- vatõöstur Tralla.

Miami on viimase aastakümne jooksul teinud läbi erakordse arengu, seda peamiselt kuuba põ- genike arvel, kes nüüd moodusta- vad poole linna elanikkonnast — neid on kaugelt üle 300.000. On otse imet teatud.

Kuubalased väga visad töötajad, nad on kokkuvõetlikud ja edasi- püüdlid, hääd ja töökad ning osavad ehitustöölises ja igasugu- sed erilialised spetsialistid ja veel aiukevad amerika ühiskonnas, kes leivad, et "töö on siiski läbu ja on auasi, et teha tööd".

Nad on töötanud siin täpselt sa- mad epõhimõtetega ja praktiktilise võtetele kui omaaegsed eesti pa- gulasel Kanadas. Ostab vana ma- ja, puhastab, värvib ja parandab ta ära, kuus kuud või aasta hiljem müüb 3 — 5.000 vahakasuga maja maha, ostab uue ja teeb sellega täpselt samu.

Sellele on viimase 5 aasta jook- sul tehtud omaaegest mahajätud li- mega. Ameerika Maaliskust uus

päris Ladinä-Ameerikale sar- hanav Miami. Kui see töö selles vaimus jätkatakse, SIIS ON Miami uuesti sündinud. Miami on vist ainuke Ameerika linn mis on päris ametlikult kahekeelne: ing- lise ja hispaania keeltele on näili- selt samd õigused, igal äri aknal on sildid: räägitaks hispaania ja ing- lise keelt.

Ameeriklastest äärmeees rääkis muile ühel päeval kaunis mureli- kult, et kuubalane on väga hea ot- ja, aga on väga raske ta dollarit kätte saada.

Teisel pool lahte asuvas Miami Beachis on kanda kinnitunud tal- viti Toronto äärmeees Walter Kop- pel ja äsja oli siin ringi vaatamas ka Rootsi hästi tuntud majandus- tegelane Alfons Pajuste abika- sagala.

EESTLASED RÕÖVLITE KALLALETUNGIS

Et ka USA suvituspäradisid ei puudu omad ohus, kogesid toron- tolased kapten August Nõmmik abi- kaasaga ja Ernst Lõhmuse, kes tu- lid "talvitama". Juhan Lutuse su- vilases Miamiis, 8. märts hommik- kul kuulis Torontost samuti tulnud Olga Meister kahtlast hääl ja ru- tates tupppe seisis ta silmsilma va- stu — kahe püstoliga varustatud mehega, kes olid aknavõrgu katki lõiganud ja nii majja tunginud.

August Nõmmik, kes tupppe sa- muti jõudis, püüdis sulgeda elu- ruumidesse viivat uut, kuid mehed haarasid temast kinni ja tekkis rü- seleimine. Ta käsutas püstoliga tagasi tupppe, kus pr. Nõmmik la- mas alles voodis. Sinna töid rõõvild ka pr. Lutuse, Pr. Meister oli oma toa ukse lukku pannud ja kui rõõv- lid seda maha murda püüdisid, hüppas ta läbi akna välja ja hakkas appi hüüdma. Mõõduv politsei- mootorrattur kutsus abi ja mõne minuti pärast pilrasid 15 poliit- seilautot villa sisse, õhus tülies ka helikopter.

Rõõvild, märgates politsei tule- kut, sundisid A. Jakobsoni välja

veel küps sellisteks ümberhinda- misteks?"

— Täpselt sama. Olin juba kaa- tana selle lüümiseks lootuse, kuna mitmed kirjastused erineva- tel motiividel selle tagasi lükkasid. Äsi lõppes õnnelikult tänu juhusele. Iisraelist tagasi tulles kohtasin Koppenhaagenis kolju Malmösse soites laeval Askild & Kärnekull kirjastuse peatoimetajat Timo Kärnekull. Sama kirjastus oli kä- sikirja lugematu tagasi saatnud, kuna nad ei usu, et poliitilisi ra- matuid saaks edukalt müüda. Timo Kärnekull palus seda talle lugemi- seks saata ja kui see oli tolmunud, siis juba päev hiljem helistas ta entusiastlikult lõkenades: "An- name selle kiirelmas korras väl- ja, see on huvitav ja oluline!" Nii läks see sel korral. Näide, et ra- matute kirjutamine ei ole just kõ- lige kindam elukutse...

— THillist-raamat on Sul vist kümnese. Oled ise 23 — kas kavat- sed sama takti pidada?

— Silani pole olnud häda. Kirju- tamine on annud kogemusi, avar- dand perspektiive ja viljastanud ka tulevikku. Olen muldugi teadlik, et vabakutselisele autorile võibolla ei ole kasulik liiga palju raamatuid avaldada. Aga nii kaua kui kirja- stused, lugejad ja ma ise leian et viimane raamat on senistest pa- rim, siis pole olukord veel nii hull. Mul on praegu teoksil seitse uut raamatut ja siis nõuavad tõlked palju aega ja energiat. Mis ma saan parata, kui mul on midagi olulist südamele ja kirjutamine on mulle nii kerge...

Mida puudutavad need seitse?

— Paar neist puudutavad erine- valist vaatevinklist Islandit, kuhu lgatsen alati tagasi. Rootsi Kirja- nikfondil sahn suurema stipen- diumi Iisraeli-reisideks, mis on mõeldud materjalikogumiseks mu Iisraeli-raamatule "Kui rahu tu-

leb". Katsun vaadelda, millist arengut on oodata selle maa ühis- kornas. Olin seal aasta algul ja lä- hen jälle tagasi. Siis on järgmise aasta alguses ette nähtud pikem Ladinä-Ameerikareis, et valmis- tada uut väljaannet mu esimesest, Ladinä-Ameerikat käsitlevast raamatust. Ja siis tegelen veel paari teemaga, millest veel on vara rääkida. Loota võib ka uus- trükke mu Eesti ja Balti raamatute rootsi väljaannetest — esimene on neist läbi müüdnud ja teisest on jäl- le üsna vähe.

— Teiseltpoolt Atlandi tül teade, et sealne Pätil-fond kavatseb toetada Sinu Balti raamatut väljaandmist inglise keeles?

— Jah, lugesin selleist ise Eesti Päevalehes. Kui see osutub tõeks, oleks muldugi äri tereitud. Igal juhul on paari nädala pärast ing- liskeelne tõlge valmis tänu eratõe- tustele Kanadas ja Austraaliast. Eks siis näe, kas saab mõnele ing- lise või kanada kirjastusele augu pähe rääkida. Miks mitte näit. kir- jastus, kes Kanadas avaldas Viir- laiu "Ristideta haavad" inglise keeles. See oleks hea lahendus. Head tahet on mitmel pool, loo- dame, et asjast ka midagi välja tu- leb.

— Unsi tõlked?

— Balti raamat tuleb mõne kuu pärast ühe läti kirjastuse väljaan- del. See rõõmustab mind. On tore, kui ulatun uute gruppidele. Olen viimastel nädalatel ringi sõitnud Rootsi koolides ja kõnelenud täna- päeva Baltikumist. See on huvitav ülesanne.

— Ja muud uudist?

— Kõige põnevam uudis on mulle endale see, et abikaasa Lena otab mal keskpaigu meie esimest last. Olen sellel ühenduses avastanud kui vähe on kirjutatud kaksikkul- susest segaabeludes. Kuna seli- seid abelusi on palju, oleks vaja vastavat kokkuvõetlikku raamatut või broshüüri lapsevanematele. Kaksikkulseluse peab ju esmaselt rajama kodus. Igal pool ei ole ju eesti koole ega täienduskooli. See ülesanne on mulle huvitavam lähemal ajal. Enhk kirjutän sellest tulevikus...

Intervjueris: JUHAN KOKLA

Leo Rannaleet, kes Nepalis oli mitu aastat meteoroloogilisi pro- jekte juhatamas, on kogu pere- konnaga jälle Stockholmis ja asub siin tööle.

Lõhmuse ja abielupaari Hellatite peale, kes just olid asju pakkimas ühes teises villas, et alustada ko- jusõitu Kanadasse.

Pidades auto juures seisvat Lõhmust auto omanikuks, nõuti temalt auto võtmekid. Kui ta koke ei vastanud, sai ta püstolipäraga hoobi pähe. Kuna tal autovõtmekid ei olnud ja ta ei olnudki auto oma- nik, siis jooksid rõõvild edasi järgmise villa juurde, kus areneski eelpoolkirjeldatud draama.

Eesti Komitee tegevuses on pearõhk noortesektoril

Noortesektor on kujunenud ülekaalukaks osaks Eesti Komitee tegevuses, rõhutas Eesti Komitee 30-a. juubeliasemikekogus esimees Artur Reintamm, puudutades eestluse järelkasvu küsimusi. Eesti koolid, Noortetöö, vabaharidustöö ja koduse kasvatusprobleemid on leidnud üha suuremat tähelepanu ja seda just kasvatuspäevade raamides, samuti korralises tegevuses.

Eesti koolid on pöördunud küsimuste eesti keelt ja rahvuslikku teadlikkust. Selle juures on raskeks probleemiks laste arvu vähenemine, kes tulevad eesti koolidesse. Selle tendentsi vastu on võetud praktilisi abinõusid tarvitusele selgitustööd näol vanemate juures.

Täienduskoolid töötasid järgmistest kohtadest: Alingsås, Borås, Eskilstuna, Halmstad, Helsingborg, Jonsered, Lund, Malmö, Norrköping, Partille ja Västerås. Eesti Komitee osalisel toetusel töötab Stockholmis eesti lasteasend ning Göteborgis, Lundis ja Norrköpingis eesti laste mängukoolid. Täienduskoolid on tähtsustanud suvel kolmes laste suvikodus: Björkö, Hellvis ja Ugglarp. Täienduskoolitöötab Stockholmis ja Norrköpingis ning Eesti Gümnaasiumi kursused Stockholmis.

Eesti algkoolide ja täienduskoolide õpetajate palkadeks on Eesti Komiteele riiklikku toetust määratud 1973/74. kooliaastaks järgmiselt: Täienduskooli õpetajate palkadeks 64 000 krooni. Eesti algkoolidele on määratud samaks kooliaastaks 397 000 krooni, 256 000 krooni Stockholmis ja 141 000 krooni Göteborgi eesti algkoolile. Stockholmis linn on määranud toetust Stockholmis Eesti Algkoolile 76 000 krooni aastas ja Göteborgi linn Göteborgi Eesti Algkoolile 1700 krooni aastas.

Õpingites jätkus töö ka möödunud aastal, kusjuures tuli juurde

mõningaid uusi õpinge, mistõttu töös ka mõnevõrra riiklik toetus neli. Kogusummas said 1972/73. tegevusaastal eesti õpingid Eesti Komitee vahendusel toetust 80 000 krooni. Suuremateks toetuste saajateks olid eesti teatrid ja laulukoorid. Õpingites on käsitatud mitmesugusel alal, kaasa arvatud ka poliitilised, ajaloolised ja majanduslikud probleemid.

Noorte õpingites on õpitud peamiselt eesti keelt, ajalugu, maateadust ja eesti laulu. Samuti on skauditegevust saanud toetust õpingite korras. Eesti koolides töötavate õpetajate edasialendamiseks ja endatäiendamiseks korraldas Kooli- ja noortetöimkond koos Koolide Peavalitsusega eesti alg- ja täienduskoolide õpetajatele ka mängukoolide kasvatajatele kursuse ka 1973. aastal Mölles.

Kooli- ja noortetöimkond on aasta kestel pühendanud vajalikku tähelepanu õppevahendite kogu täiendamiseks. On pühendatud ka tähelepanu uute õpikute käsikirjade soetamisele ja nende kirjastamisele Rootsi-Eesti Õppeaamatu fondi kaudu. Nii on Kooli- ja noortetöimkond soovinud Eesti Õppeaamatu fondil välja anda H. Kiiski eesti laulude noodiraamat, väike õigekeelsuse sõnaraamat, A. Vaksli "Lõkeraamat" ja A. Kajassaare saateraamat Eesti kaardi kasutamiseks.

Eesti Komitee Noortetöö noortetöimkond ja noortetöimkond

30-aasta juubelikoosolekut Eesti Komitee Asemike Kogus juhatasid Elmar Anderson, Endel Krepp ja Aksel Mark. Pildil protokollijad dr. Ivar Paljak, Madli Kurvve ning juhatajad Elmar Anderson, Aksel Mark ja Endel Krepp (EPL-foto Lepper).

on suurenenud 1973. tegevusaastal. Noortetöö juures on ametis endiselt osalise tööajaga ülerigiliste instruktoritena fil. kand. Anu Blunt ja fil. mag. Richard Norvell. Tööturameti poolt on arhiivitöö korras täisajaga ametis noortetöimkonna Susanna Tomson Eesti Komitee Göteborgi osakonna juures. Kuueks kuuks on määratud Noortetöö juurde Göteborgis Eva Blackedal ja Stockholmis Mart Maandil vastavate läänide töömehete poolt.

Stockholmis on organiseeritud Stockholmis Eesti Noortetöö (SENT). Eesti Komitee Noortetöö kantselile on kujunenud "abikuskuseks" eesti noorteorjansatsioonidele Rootsis.

Eriti suvine tegevus on eesti noorte hulgas olnud elavam kui kunagi varem viimastel aastatel. Suvised tegevuse keskpunktid on kujunenud aina enam Metsakodu.

kus a. 1975 toimub skautliku nooruse maailmasaager.

Seoses kasvatuspäevaga aasta algul toimus 3-päevane kursus, millest võttis osa 25 noortetöimkonna Noortetöö rezhis toimus suvel neli noortetöimkonna kursust. Esiteks toimus Metsakodus laagrijuhitööde lühikursus, millest võttis osa üle 70 noortetöimkonna. Õstertälje spordi- ja laskelaagris viibis üle 60 noortetöimkonna. Mõni päev hiljem sõitis Tuneesias toimuvale noortetöimkonna kursusele 32 noortetöimkonna ja lektorit. Intensiivsel noortetöimkonna kursusel juulis viibis Metsakodus 24 noortetöimkonna.

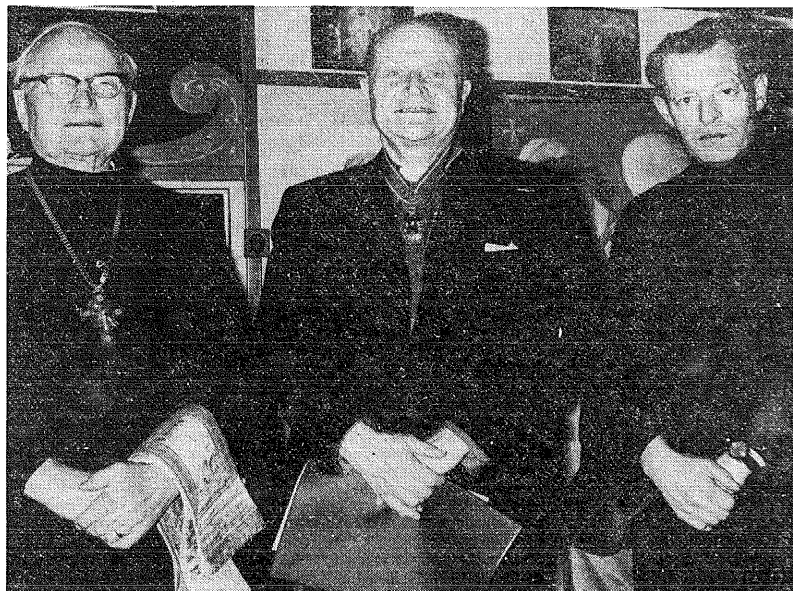
Aasta jooksul loodi uusi aktiivseid grupe üle maa, siin Stockholmis luide Skautlike Noorte Raadioklubi.

Noortetöö on kaasa aidanud noortetöimkonna muutmiseks Stockholmis Eesti Maja alusel korraldada.

majanduslikult kultuurilisi organisatsioone, üllõpilaskondi ja skautlust.

Eesti Komitee juures ning Eesti Komitee kaudu teiste eesti organisatsioonide ja asutuste juures toetas 1973-a. 30 arhiivitöimkonna organisatsioonid ja asutused on: Eesti Abi, Eesti Ühisabi, Eesti Rahvusfond, Eesti Kultuuri Koon- dis, Eesti Ev. Lutheri kiriku Konsistoorium, Eesti Ev. Lutheri Kiriku Stockholm Kogudus, Eesti Püüblitöimkonna Komisjon, Stockholmis Eesti Alkool, Eesti Teaduslik Selts Rootsis, Eesti Rahvusnõukogu, Balti Komitee, Balti Arhiiv ja Balti Instituut.

Viljakat tegevust on arendanud aasta jooksul Eesti Komitee Göteborgi osakond, lõuna-Rootsi osakond ja Naisseltsioon. Göteborgi osakond korraldab mängukooli ja samuti hoolib ka Jonseredi ja Partille eesti täienduskooli.

Gotlandi-piiskopile Olof Herrinile (keskel), kes Rootsi riigikirikus on Balti vähemuskirikute erikomitee juhatajaks, anti Stockholmis Eesti Ap. Ög. Püha Nikolai peakirikus üli Platoni ordeni II järk, mille talle annetas EAOK Sinod. Ülenandjaks oli Sinodi esimees ülempreesterpraost Nikolai Raag (vasakul). Paremal Stockholmis peakoguduse ülempreester praost Arbo Nagel (EPL-foto Tarmo Sepp).

Nüüd palju de aastate unistus on täitunud — noortetöimkonna ümberhüstitus on lõpule jõudmas.

Noorte spordiharrastus on jätkunud. Noortel on mitmeid võrk- ja korvpalli meeskonnad. Ka Göteborgi tütarlaste võimlemisrühm jätkas oma tegevust.

III ORGANISATSIOONIDE KONGRESS

Eesti Komitee Asemike Kogu koosolekul esitati soovivaldusi, et Komitee algataks eesti organisatsioonide III kongressi kokkukutsumise. III organisatsioonide kongressi läbiviimiseks on eelmise kongressi poolt moodustatud töimkond koosseisus: Heinrich Mark, Tarmo Oja, ahti Pae ja Valter Taulli. Organisatsioonide kongressi töimkond saatis Eesti Komitee büroo kaudu eesti organisatsioonidele ankeedi küsimustega kongressi aja ja päevakorra suhtes.

Edasi on EK teostanud sotsiaalseid ja juriidilisi nõuannet, mida on elavalt kasutatud, seda eriti pensionäride arvu kasvamisest tingitult. Komitee on propageerinud kohalike pensionärideühingute asutamist.

Esimes A. Reintamm rõhutas EK usalduslikku vahetööd rootsi asutustega — Koolide ülemvalitsusega, Tööturavalitsusega, Riikliku Noortendokoguga jne. On tehtud esilõhki ja külastatud valitsuse liikmeid ning asutuste juhte.

Mis puutub koostööse teise organisatsioonidega, siis on see olnud sõbralik ja on aidanud kaasa

JUUBELIAASTA TÖÖKAVA

Abiesimees ja bürojuhataja Heinrich Mark skitseeris asemikekogule Eesti Komitee juubelilaasta tegevuskava rõhutades, et rahvusgruppi huvide katmise kõrval tuleks teha, mis võimalik, et areneks rahvuslik ühistöö ja eestluse vaim. kõneleja tutvustas eriti Noortetöö ulatuslikku programmi, mis näeb ette mitte ainult kohtadel noortetöö aktiveerimise, vaid ka uute tegevusalade leidmine noortele üldse. Tulemas on rida kursusi ja laagreid ning rahvuslike alade teaduslikku tööd tutvustav seminar, spordinoorusele spordipäev jne. Aidatakse kaasa skautlikule malevale ning Stockholmis Eesti Maja uute noortetöimkonna tegevuse rakendamisele.

Peale olemasolevate koolide püütakse luua uusi täienduskooli ja siis ei kavatseta loobuda eesti kooli kõrgastme nõudmisest. Eesti orgide tegevuse viimene õpingi vormi võimaldab majanduslikku toetust riigilt. Gümnaasium Stockholmis jätkab õhtukursusi. Kasvatuspäevad püüvad populaarseerida koduse kasvatus ja emakeele õpetamise küsimusi. Kohtadel püütakse luua uusi mängukooli ja kodusel lasteasendil.

H. Mark märkis, et väljakujunenud töö jätkub, näit, nõuande alal, testamentide koostamisel, tõlkimisel ja tõlgete kinnitamisel jne. Oluliseks probleemiks on ka liikmeskonna suurendamine ja noorendamine. Eesti Komitee pooldab suuremat rahvuslike ühistöö ja aktsioonide ühist läbiviimist teiste organisatsioonidega.

Eesti Komitee tähistas 30-a JUUBELIT

Tegevuskava eistas abiesimees Heinrich Mark. Tegevuskava puhul avaldas A. Rossman soovivaldise, et Komitee leiaks võimalusi ühe isiku ametis rakendamiseks, kelle ülesandeks oleksid sotsiaalküsimused. Tegevuskava võeti vastu.

Laekur R. Moorma ettepanekul määrati Eesti Komitee liikmeks 10 krooni aastas ja noortele kuni 25 aastani 5 krooni aastas. Eluagseks liikmemaksuks määrati 100 krooni. Rahvapensionärid on liikmemaksu maksmisest vabastatud, Neil liikmel, kes on liikmemaksu masknud käesoleval aastal 31. märtsini, arvestatakse endine liikmemaks, s.o. 6 krooni aastas.

Eelarve aruandjateks on abiesimees H. Mark ja laekur R. Moorma. Eelarve võetakse vastu 1.534.500 krooni suuruses.

Pikki ja elavaid valdusi tekitas Asemike Kogu eelmise koosolekul läbirääkimiste päevakorra punkti all vastavõetud otsus valiniskomisjoni moodustamiseks juhataste, presiidiumi ja revisjonikomisjoni valimiste ettevalmistamiseks, Elmar Anderson esitas juriidilise komisjoni ja juhataste seiskohad, milles leiti, et eelmise koosoleku otsus on sisuliselt õieti soovivaldus ja et sellist valiniskomisjoni ei ole üldse vaja.

**EESTI
KULTUURI
KOONDIS**
POSTGIRO 57588

Eesti Komitee sai 23. märtsil 30-aastaseks. Tähtpäeva märgiti Asemikekogu koosolekuga 30. märtsil Stockholmis Eesti Majas. Juubilar on kujunenud institutsiooniks, milise kaudu funktsioneerib oluline osa eesti kultuuri tegevust siin Rootsis, kuna vastavad riiklikud ja omavalitsuslikud summad on eesti rahvusgruppi käsutusse juhitud just selle vanima asutuse kaudu. Juubellaastapäeva koosviibimisel anti üle ka Eesti Komitee 1974-nda aasta auhind publikaistile ja ajakirjanikule Andres Küngile.

Kui aga peetakse vajalikuks sellise valiniskomisjoni moodustamine, siis ei ole selle moodustamiseks vajalik põhikirja muutmise, mida pidas vajalikuks eelmise koosoleku otsus, R. Moorma leidis, et eelmise koosoleku otsus on põhikirja vastane. H. Mark esitas ettepaneku – eelmise koosoleku otsus tühistada. E. Penno ühines juriidilise komisjoni seisukohaga, et põhikirja ei ole vaja muuta, kuid nõudis valiniskomisjoni moodustamist vastavalt eelmise koosoleku otsuse esimesele osale.

Koosolek otsustab suure hääletamusega vastu võtta H. Marga ettepaneku ja sellega tühistatakse eelmise koosoleku otsus. Samuti otsustatakse erilist valiniskomisjoni juhataste, presiidiumi ja revisjonikomisjoni valimiste ettevalmistamiseks mitte moodustada.

Vanuse läbi juhataste väljalangenud üheksast liikmest vallatakse 7 tagasi. Prof. Hans Nõmmik ja Jüri Männik olid keeldunud tagasi valimisest. Nende asemele valiti uuteks juhatusliikmeteks Renate Kaasik ja Harri Härm. Sellega kujunes juhataste koosseis järgmiseks: A. Reintamm (esimees), E. Anderson, H. Härm, M. Juhkam, M. Jürisoo, R. Kaasik, A. Kompus, M. Kurve, T. Künnapas, A. Lem-

berg, H. Mark, J. Mikkelsen, R. Moorma, W. Muld, M. Mäelo, I. Paljak, V. Sõjamägi, J. Ungerson.

Juhatusliikme kandidaadideks vallatakse: A. Rossman, I. Martinson, J. Viira, A. Rehnans, U. Künnapas, M. Mathiesen, A. Lepp.

Revisjonikomisjoni liikmeteks valiti: K. Ernenurm, L. Mölder, J. Raud, K. Tagel ja A. Martinson.

Koosoleku juhataja E. Krepp oma lõpusõnas tänas Komitee juhatast ja bürood viljakate tegevusaasta eest ja soovis Komiteele palju edu ka käesoleval tegevusaastal. Koosolek lõppes hümniga.

KOOSVIIBIMINE

Pärast Asemike Kogu koosolekut toimus Eesti Majas Eesti

Komitee 30 aasta juubeli puhul koosviibimine Asemike Kogu liikmetele ja kutsutud külalistele. Eesti Maja peosaal oli peokülalisi täis. Komitee esimees A. Reintamm ütles kõigile tere tulemast ja tervitas eriti kohalviibivat Lätit Abistamiskomitee esimeest Andrejs Rītums ja Eesti Komitee värsket laureaati Andres Küngi. Eesti Komitee käesoleva aasta auhinna 3.000 krooni andsid Andres Küngile üle Komitee esimees A. Reintamm ja abiesimees H. Mark. Andres Küng tänas Eesti Komitee auhinna eest ja tänas kõiki kaasmaalasi, kes on teda abistanud raamatute koostamisel ja materjali hankimisel.

Tervitusi Eesti Komiteele ütlesid 30 a. tegevuse puhul järgmised organisatsioonid ja isikud: Eesti Ev.-lut. kiriku

poolt peapiiskop K. Veem, Vabariigi Valitsuse ja Eesti Rahvusnõukogu poolt T. Kint, Läti Abistamiskomitee poolt abiesimees A. Rītums, Eesti Rahvusfondi esimees E. Krepp, Rootsi Eestlaste Esinduse esimees L. Karupää, Eesti Teadusliku Seltsi esimees prof. E. Blumfeldt.

Eesti Kultuuri Koondisi esimees L. Laid, eesti Abi Keskuks, Eesti Gümnaasiumi ja Suvikodude Kuratooriumi tervitust andis edasi professor R. Kleitman, Eesti Skautlike Noorte Maleva juht Virge Hint, Stockholmis Eesti Maja esimees M. Trepp, Teataja esimees Enno Penno.

Külalised tänu Eesti Komiteele andis edasi Helga Kersti, kes tuletas meelde Eesti Komitee esimest jõuluuput, mida Komitee korraldas laagritest tulnud kaasmaalastele ja mis oma valguse ja hubasusega sisendas põgenikele uut usku ja loost.

Lõpusõna ütles abiesimees W. Muld, kes tänas kõiki tervitajaid ja külalisi osavõtu ja sooja poolehoidu eest Eesti Komiteele.

Balti esindajad külastasid Genfi delegatsioone

Balti Nõukogu viimase aktsiooni puhul Genfis Euroopa julgeolekukonverentsi delegatsioonide juures esitati märgukiri ja anti suusõnaliselt seletusi järgmistest küsimustest: et konverents taaskinnitaks kõigi rahvaste, kaasaarvatud Balti rahvaste võrdõigussuhtes ja enesemääramise õigust, et konverents käsitleks eriti Balti riikide enesemääramise õiguse rakendamise küsimust heatahtlikult ja et välditaks sõnastust, mida võidakse tõlgitseda kui tunnustust N. Liidu annekteerimisele.

Kanda delegatsioonid olid Balti delegaatidel põhjalik arutus konverentsil. töökomitee nõuniku G. I. Warreniga. Kanda delegatsiooni liige osutas eriti heatahtlikku arusaamist Balti probleemist ja oli suurepäraselt informeeritud Balti riikide küsimuse kõigist aspektidest.

Järgnevalt saavutati pikem või lühemaajaline vastuvõtt märgukirja üleandmiseks ja täiendavate suusõnaliselt seletuste andmiseks järgmistele isikute juures:

Mr. Charzelle, Prantsuse suursaadik, Mr. Wendelin, Belgia suursaadik, L. Eckerberg, Rootsi suursaadik, G. Brunner, Lääne-Saksa suursaadik, F. Knaer, Taani saadik, J. Campell, Iiri delegatsiooni juhi abi, Mr. Maxey, Briti delegatsiooni juhi abi, Miss M. L. Boekelman, Hollandi delegatsiooni I. Brunner, Shveitsi delegatsiooni nõunik, Norra esindaja J. Grieg, konverentsi 3. töökomitee esimees.

Osa riike, kelle delegatsioonid külastati, on tunnustanud de facto Balti riikide inkorporeerimist N. Liitu. Sellest hoolimata võeti Balti delegaadid heatahtlikult vastu ja anti küllaldaselt aega nende seisukohtade esiletõstmiseks.

Samuti vastati avameelselt Balti esindajate küsimustele konverentsi senise käigu kohta. Taani saadik F. Knaer märkis, et kuigi tema valisus on tun-

nustanud Eesti, Läti ja Leedu inkorporeerimist N. Liitu, peavad taanlased Balti rahvaid enese sõpradeks ja tunnivad kaasa nende probleemidele.

USA ja Kanda delegatsioonidele oli nende valitsuste poolt kaasa antud juhised Balti riikide annekteerimise mittetunnustamise kohta.

USA delegatsioonid esitati Balti esindajatele kõik USA valitsuse viimase aja dokumendid ja samuti asjaomaste isikute avalikud seletused Balti riikide küsimuses, nimelt et ei tunnustata nende annekteerimist ja N. Liitu inkorporeerimist. Seda seisukohta toovad delegatsioonid ette ka konverentsil kui peaks Balti riikide küsimus üles tõusma.

Osavõttava riikide delegatsioonide poolt Balti esindajatele antud informatsioonist selgus, et eriti vähe edu on olnud konverentsil 1. töökomitees, kus seoses julgeolekuga N. Vene pressib peale praeguste riigipiiride tunnustamist. Sellega saaks Moskva teistelt riikidelt vormilise sanktsiooni II maailmasõja perioodil N. Vene poolt tehtud maadevallutustele.

Veebruariki lõpus oli 1. komitee kokkuleppele jõutud ainult esimese kolme rea kohta avaldatavas deklaratsioonis. Need read käsitlevad suveräänsust ja jõe mittetarvitamist, ka mitte-praeguste riigipiiride muutmiseks.

USA tead riigipiiride küsimuses vahet administratiivsete ja legaalsete piiride vahel. USA ei tunnusta N. Vene seisukohta, et praegused riigipiirid Ida- ja Kesk-Euroopas on lõplikult ja et ei saa olla edaspidised territoriaalsed nõudmised ega taotlusi riigipiiride muutmiseks.

Kuna konverents on seni tegeelnud tülküsimustega, ei ole üksikute riikide, kaasa arvatud Balti riigid, küsimusi veel kõne alla võetud. Arvatakse, et 1. komitee kokkuleppe tekst võib olla ainult üldiselt deklaratsioon, kümmele riidasi suks jõe mittetarvitamine riikide vahel.

Konverentsi komistuskivi asub 3. komitees, kus kõne all on isikuvabaduste küsimused, nimelt isikute ühest riigist teise liikumine, informatsiooni vahetamine vabadus jne.

N. Vene ja tema vasallriikide järeleandmatust tõttu isikuvabaduste alal ei ole selles komitees mitte sammugi edasi jõutud.

Konverents teeb illestõusmispühade puhul mõne nädala pikkuse vaheaja ja vaidlemine jätkub siis vähemalt kuni kesk-suveni. Konverentsi kolmas ja lõppjärg võib tulla juuli- ja septembrikuu vahel Helsingis, kuhu välisministrid kokku sõidavad konverentsi resolutsioonide alla kirjutama.

Rahvasaadikud Balti õhtul parlamendis

OTTAWA (EPL) – Eelmise aasta eeskujul korraldasid Balti organisatsioonid ka tänavau Ottawas Kanada parlamendihoones kohtamisõhtu poliitikute, kus valitsuse esindajana viibis sõjaterandeküsimuste minister Daniel McDonald ja paarkümmend rahvasaadikut parlamendist ja senatist.

Balti esindajad olid kohale sõitnud Torontost, samuti olid kohal Ottawa eesti rahvusgruppi esindajad. Pidulikult õhtusöögil anti va-

lituse ja parlamendi esindajatele üle värskekt Pätsi fondi poolt kirjatud ingliskeelne Eestit tutvustav raamat "Estonia – a Story of a Nation".

Õhtu korraldajaks oli Ottawas vastav komitee, kus eestlaste esindajaks oli Walter Pent, Kanada Eesti Kesknõukogu saadik. Kohitamisel peeti rohkelt vastastikuseid kõnesid, millest selgus, et Kanada juhtivad ringkonnad suhtuvad mõistvalt ja soojalt Balti rahvaste ning riikide saatuse.

Eesti Baptisti Keskkoondis

VAIMULIK KONVERENTS EESTLASTELE

Boräsa, Bläbandi saalis, Stjärnsköldsgatan 5 Ülestõumise puhad

13. aprillist kuni 15. aprillini

Pühade laupäeval 13. apr. kell 18 tervituskoosolek. Esimesel pühapäeval 14. apr. kell 9.00 palvetund, kell 10.00 jumalateenistus Kristuse surma mälestamisega, kell 18.00 õhtune jumalateenistus.

Teisel pühapäeval 15. apr. kell 9.00 palvetund, kell 10.00 jumalateenistus, kell 13.00 konverentsi tegevkoosolek valimistega, kell 18.00 lahkumiskoosolek. Paljud külalisjutustajad, soololaule ja segakoor. Külalisena jutustab dr. Artur Proos Vancouverist.

Konverentsile sõitjaid palutakse, kui võimalik, teatada oma osavõttu aadressil: H. Ahlberg, Lindormsgatan 27, 502 37 Boräs.

Kõik teretulemast!

Issanda kutsel on lahkunud

Marta Ellert

Teda leinavad

PIIBLIRING ja ÕTETAJA

"Jeesus ütles temale: Mina olen ülestõusmine ja elu, kes minusse usub, see elab ehk ka küll sureb."

Jh. 11.25

Armast

Marta Ellert'it

mälestavad

GRETE ja PEETER NORMAK

Armast

Epp'u

mälestavad

SUSI ja JULIUS

Endist esimeest

Valentine Kask'e

mälestab kurbuses

STOCKHOLMI EESTI TEATER

Meie sügavaim tänu kõigile, kes minu armsa abikaasa ja meie kalli isa, vanaisa ja vanavanaisa

Friido Tökman'i
kalmu pärgadega ja lilledega kaunistasid ning meiega leina jagasid.

ABIKAASA

LAPSED, LAPSELAPSED ja LAPSELAPSELAPSED

Pressivaidlus . . .

Algus lk 1

valukoja juures oleks midagi, mis teda lihtsalt ja loomulikult teda seoks näit, mõne direktori või akadeemikuga maalt, mida mõnikord nimetatakse Eestiks.

Probleem ei seisnevat mitte õiguses oma kirikuteks, ajalehedeks ja kogemiskohtades, vaid rohkem nendes 11 miljonis orjastõlises, kes töötavad Lääne-Euroopas, töölised, kes kannavad kapitalismi ja aita-vad reguleerida kriise.

"Orjastõbi", nagu seda on nimetanud üks inglise ajalehti ja tähendanud sisserännu- ja küllastõõlisi, olevat Svenningi arvates ainult võideldav sotsialistliku poliitika abil, mis takistab kurnamist.

VÄLJAANDMINE

Sydsvenska Dagbladetis käib vaidlus rohkem Baltikumi ja baltlaste ümber. Ajalehe toimetuse liige Janerik Larsson käsitles 24. märtsil baltlaste väljaandmist ja külma sõda, püüdes väljaandmist üle siluda sellega, et ka teised, näit suurend lääneriigid andsid inimesi välja venelastele.

Baltlastel olnud sundreparierimise risk nende poolt sama suur kui rootslaste juures. Larsson leiab, et väljaandmise üleskerkimine on ikka ja jälle antikommunismi väljenduseks ja antikommunismile on ta vastu.

Andres Küng vastab talle 23. märtsil, lükkas ümber väited, et baltlaste väljaandmise oht

liitlaste juures oli sama suur kui Rootsis: seal tehti valitakse ja venelaste vahel selget vahet.

Kui Larsson arvab, et Rootsi otsus baltlasti väljaandma ei põhinenud mitte sõnakuulelikkusest N. Liidu vastu, vaid rohkem Suurbritannia ja USA poolt sisendatud poliitikast, siis on see Küngi arvates "ajaloo ümberhindamine". Kuidas said lääneliitlased "sundida" Rootsi baltlasti venelastele välja andma?

Küng leiab siin, et tegelikud faktid näitavad, et Rootsi läks väljaandmisega kaugemale kui venelased ise julgesis nõuda - nad olid esitanud ainult k ü s i m u s e, kuidas Rootsi kavatseb teha balti sõjaväelastega, tegemist ei olnud kunagi mingi ultimaatumiga.

Tõsiasi on see, et Rootsi püüdis venelastele järeleandmisega lumastada oma järeleandmisli natsi-saksistele.

DISKRIMEERIMINE

Küng ütleb, et ühes punktis on ta samal arvamisel Larssoniga, et baltlaste diskrimineerimine ei ole põrmugi ainulaadne, kuid siiski teises mõttes: veel tänapäev käib see diskrimineerimine näiteks selles, et Eesti Põlvaleht vastu kehtivat seadust ei saa pressitoetust, et baltlastel ei võimaldata vabaneist kahekordsest neile pealesunnitud kodakondsusest läbi uute sugupõlvade.

Väljaandmine ei ole ainulaadne ka selles mõttes, et veel praegugi võidakse idapögenikke valkelt välja saata Rootsi.

Küng lõpetab:

Baltlased siin maal võivad tänulikud olla, et nad on siin maal leidnud pelgupaiga ilma tagakiusamise ja rõhumiseta. Rootsi on mitmel viisil hea maa ja meile, kes võime siin elada, on see suur eelis. Kuid baltlaste väljaandmine on ja jääb häbi-pekiks, mida isegi Janerik Larsson ei suuda ära pesta. Kallis vend, jätta kannatanud baltlased rahule oma "ristisõjas antikommunismi vastu". Rahuldus sellega, et võitlet Solzhénitsõni ja teiste "sõjaõhujate" vastu.

Küngi ironia on siin lõikav.

MOSKVA-MEES

Sydsvenska Dagbladet andis 2. aprillil ruumi veel ka Moskva kommunistliku okupatsiooni esindajale, kelleski oli lätlasest vene uudistebüroo APN (Tass) sõsarrettevõtte) lätlasest ajakirjanik Robert Jevkajns, kes asub ise raudeeriide taga ja kelle sõnavõtt on ajalehtedele saatnud APN.

Selle artikli ilmeks ülesandeks on vähendada Andres Küngi raamatu "Vad händer i Baltikum" mõjusid Rootsis. Okupatsiooni esindaja leiab, et Küng on vale pildi annud ajaloost. Tegelikult olevat Balti riikide iseseisvus (ta kirjutab sõna jutumärkides) olnud kodanlaste leinutis, kes ideele tulnud alles sotsialistliku revolutsiooni tõttu ja saanud seda toetada vaid "massiivse välismaise interventsiooniga", mille vastu "sisemaised kontrrevolutsioonilised jõud oli liiga nõrgad" jne.

Nõukogude autor astub vastu ka Küngi rõhutamisele, et 1940 toimunud pööre oli N. Liidu-Hitleri-Saksamaa mittekaalutungi pakti tulemuseks (ta ei nimeta siin aga pakti salaklausleid otseks maadejagamiseks).

Vastupidiselt olevat just lääneliitlaste keeldumine garanteerida koos Moskva Baltikumi iseseisvust, olnud põhjuseks, miks N. Liit oli sunnitud sakslastega pakti sõlmima, et ära hoida natsisaksa otsest kalalutungi nende maadele (!).

Selle kaitsespoliitika juures oma väikeste naabrite huvides olevat aga Balti fashistikud režiimid otse reetlikud olnud N. Liidu vastu ja läti armeestap olevat plaanitsenud "Nõukogude liitlaste ründamist", kusjuures oodatud siis saksalaste appi ruttamist . . .

"KÜNGI KARUTEENE"

Umbes selles peadpöörivas stiilis kirjutab nõukogude autor Sydsvenska Dagbladetis ja julgub isegi väita, et "ei Küng ega ükski balti emigrant ei saa anda ühtki konkreetset näidet selle kohta, et nõukogude väed oleksid end seganud Balti riikide siseasjadesse, balti riikide armeed jäid desarmeerimata, valitsusaparaat funktsioneeris normaalselt.

Ta ütleb veel, balti riikide poliitisei olevat vägivaldselt tõrjunud "tuhandeid demonstrante", kes tahtnud tervitada punaarmee sissemarssi "garantii Natsi-Saksa agressioonihoo vastu".

Lõpuks võtab autor appi ka balti üksused Punaarmee, milised sõja lõpul kohe laiali saadeti, ütledes, et need võideldud kangelaslikult.

Ümselt aga kardeti neid kangelasli süülitada rahvusväeosades . . . Sõrves seati nad sakslastele märklauaks pisipaatidel.

Lõpuks rähutab sovjeti autor, et "Küngi tendentslik teos on karuteeneks laiendada vaba

Luigeja kirjutab

SALAPÄRANE TÖLGE

Suure huviga ja kasvava imetusega olen EPL kaudu jälginud mis olevat Kanadas juhtunud minu Balti raamatu ingliskeelse tõlke osas. Viimases EPL-is loen isegi, et käsikirja olevat olnud ühe Kanada suuri kirjastuse juures läbi vaatanud.

Käsikirja olevat vajunud "veel sisuliselt parandamist, kuna tõlge on tehtud rootsikeelse algteksti alusel".

Mis nali see nüüd siis öieti on? Balti raamatu inglise keele tõlge valmis alles hiljuti ja saabus mulle täna. Et see oleks juba Kanada kirjastusel olnud läbi vaatanud, on järelekuulatu ebaõige.

Samuti jutt, nagu oleks tegemist lihtsa tõlkega rootsikeelsest väljaandest. Raamatu sisu ja stiili on muudigi kohandatud rahvusvahelisele publikule.

Mul on hea meel, kui Eestlaste Kesknõukogu Kanadas tahab kaasa aidata raamatu kirjastamisel ja levitamisel. Aga parem oleks siiski, kui keegi võtaks ka minuga kontakti, nii et ei tehtaks mõttetut tööd.

Hea on küll kui Balti raamatu tõlge toimetatakse kirjastusse. Vähem hilgav on aga kui vilkake ühe varasema raamatu vilet mustanditõlge.

ANDRES KÜNG

Kohalikku elu

STOCKHOLM

Osakonna pidu

Stockholmi Eesti Osakond korraldab neljapäeval, 11. aprillil kell 20.40 korti Fraternitas Estica ruumes Luntmakargatan 61 (T-bana peatus Rådmanngatan) noortepidu.

1. mail on üllõpilastele avatud maja Eesti Üliõpilaste Seltsis (Regeringsgatan 80), Korp. Fraternitas Estica (Luntmakargatan 61) ja Korp. Sakalas (Grev Turegatan 15).

Informatsiooni vahetust Rootsi ja Balti nõukogude vabariikide vahel".

DESINFORMEERIMINE

APN on toime tulnud õige iselälikult "informatsioonivahetusega", mis on otseselt määratud rootsi rahva desinformeerimiseks. Kas on põhjust anda demokraatias soliidse ajalehes foruunit sellisele ropagandale, mis ei vasta kõige algisematele ajaloo tõdedele.

Tiiki juurde pidanuks kuuluma äratrükk Ribbentrop-Molotovi pakti salaklauslitest, mis oleks luigejale näidanud, kuidas on tegeliku ajaloolise tõega. (EPK/K)

Kui esineb surmajuhtum

Konsulteerige suurima usaldusega matusebürood

Thure Söderquist
Begravnings & Eldbegängelsebyrå

Mariatorget 1
116 48 Stockholm
Tel. 44 80 07, 44 80 93

Erialad:

Eestikombelised matusetalitused

Õöpäevane valvekord

ERL-diskussioon

Algus lk 1

vähemustele, nende hulgas ka eestlastele, veelgi suurenda.

Võrdlemisi pikalt ja üksikasjaliselt puudutas A. Küng mitesallivuse küsimust, mis silma torkab eestlaste hulgas ja on väga valus. Kõneleja küsis, kas on neil vaja hukka mõista neid, kes ei ole meiega ühel nõul 100-protsendiliselt? Oma vaidluses oleme meie sageli liiga teravad, kusjuures see käib nii vanema põlve kui ka noorte kohta.

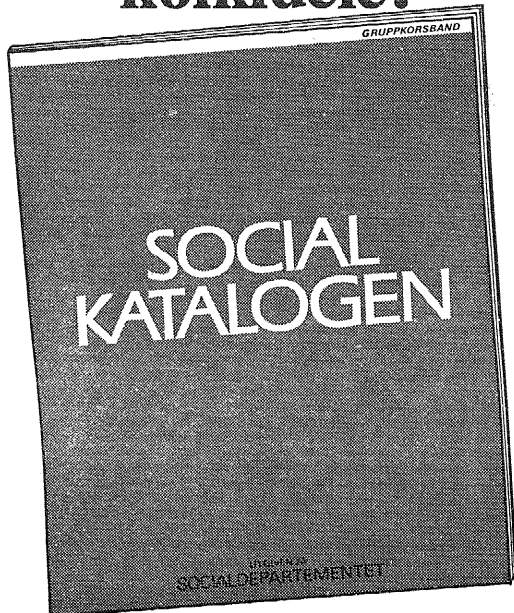
Võime meie oma mitesallivusega ära peletada meie ja meie organisatsioonide juurest need, kel on veldi erimevavast ja kes liigset materdamist ja mahatagemist välja ei kannata. Eriti noored võivad selles osas väga tundlikud olla. Oma ettekandes käsitas kü-

neleja veel lühidalt koduma külastamise, eesti keele õpetamise j.m. küsimusik.

Koosolejate huvi ettekande vastu oli erakorraliselt elav. Eriti torkas see ilma järgnevatest läbirääkimistest, mis kestsid ligi paar tundi ja ei tahtnud lõppeda. Arvukate ja asjalikude sõnavõtjate hulgas olid E. Vasur, V. Jallai, I. Toigre, A. Viisimaa, T. Sepp, Hm. Laan, M. Aren-Nilsson, pr. Tõnissoo j.t.

Kuna koosolek oli kestnud juba kaua ja referent pidi lahutama, ei saanud koosoleku juhataja kõigile soovijatele isegi enam sõna anda ja pidi selle harukordselt elava vaidluse umbes kolme tunni kestvuse järele lõpetama. (EPL/KL)

Uus sotsiaalkataloog kõikidele!

Tuleb kirjakasti!

Sotsiaalkataloog on lihtne, sotsiaalküsimusi käsitlev teatmeteos. See annab üldist informatsiooni sotsiaalsete õiguste ja soodustuste kohta.

Selles võib lugeda rahvapensionist, ATP-st, haiguskindlustusest, vanematekindlustusest, hambaravikindlustusest ja paljust muust.

Sotsiaalkataloogis seisab ka kuhu tuleb pöörduda.

Sotsiaalkataloog on jagatud välja kõikidele majapi damistele Rootsis. Rohkem eksemplare on olemas lähemas kindlustuskassas.

Säilita seda!

Sotsiaalkataloogi väljastab

SOCIALDEPARTEMENTET

VÄLISKOMMENTAAR

USA eelteated Rootsile

21. märtsil avaldas USA informatsiooniteenus teadaande Valgest Majast Washingtonis, et president on otsustanud nimetada Robert Strausz-Hupé uueks USA suursaadikuks Rootsis. Lisana sellele teadaandele tõi USA informatsiooniteenus ameerika suursaadikonas Stockholmis kirjelduse tulevase suursaadiku elukäigust ja senisest tegevusest.

Sündinud Viinis 25. märtsil 1903 emigreerus Robert Strausz-Hupé 1923 Ühendriikidesse ja sai ameerika kodakondsuse 1938. Ta oli 1927-1937 tegev panganduse alal, seejärel paar aastat ajaloolise kirjanduse põllul, 1940 peale erilektoriks Pennsylvania Ülikooli juures, kus ta 1944 sooritas fil.doktori eksami.

1946 sai ta riigiteaduse asseprofessoriks ja 1962 professoriks. aastatel 1965-1969 oli ta ühtlasi Välispoliitilise uurimisinstiituti juhatajaks Pennsylvania Ülikooli juures. 1970 nimetati Strausz-Hupé USA suursaadikuks Tseillonis ja 1972 peale ameerika ambassadööriks Belgias. Aastast 1940 alates on avaldanud terve rea raamatuid rahvusvaheliste küsimustes. USA informatsiooniteenus märgib neist kahteistkümmet kui silmapaistvamat teost.

Nädalapäevad hiljem levitas USA informatsiooniteenus Stockholmis kaksteist lehekülge pikka aratriki maailma probleemide käsitleva ajakirja ORBIS sügisel 1973 ilmunud nr. 3, kus selle ajakirja väljaandjad analüüsivad "Robert Strausz-Hupé maailma-vaadet" tema teoste põhjal. Arvustajad leiavad, et Strausz-Hupé töekspidamised lähtuvad põhiliselt usust, et USA võiks edendada Lääne ühtsust rakendades oma ressursse ja olles valmis kandma vajalikke poliitilisi ohvreid.

Igatahes kuni Kuuba kriisini 1962 ei võinud N. Liit riskida ei nukleaarsete ega konventsionaalsete sõjaga USA vastu, kuna Lääne majanduslikest ressurssidest pilas tema sõjalise üleoleku säilitamiseks N. Liidu suhtes. Sellega käis kaasas võimas liikumine Atlandi ja Lääne-Euroopa integreerimiseks, mida toetasid kõik Lääne juhtivad riigimehed, väljaarvatud de Gaulle.

Aga 1970 saabudes oli Lääs liika ühendama. Prantsusmaa lahkumine NATO liikmesriikide lahkest oli raskelt nõrgendanud läänliitu ja tõenäoliselt sügenuvad tee Atlandi föderatsioonile, mille loomist Strausz-Hupé oli kaua propageerinud. Euroopa ühendamise asemel sai eesmärgiks Ida ja Lääne konfrontatsiooni lõpetamine Euroopas, kuigi selle tulemuseks võib olla mitte ainult USA sõjaõudude tagasitõmbamine Euroopast, vaid ka Euroopa isoleerimine USA mõjust.

Pealegi on lääneliitlased loid.

Kohalik elu

STOCKHOLM

Naiskoori kontsert
Stockholmi Eesti Naiskoori kontsert toimub laupäeval, 20. aprillil kell 17 kontsertmaja Grünevaldi saalis (end. väike saal). Solist viiulikunstnik Alfred Plauke.

Pääsmed kr. 15.-, õpilastele kuni 15. aastat kr. 10.-; saadaval koorliikmetelt, Eesti Kultuuri Koondisest ja üks tund enne kontserdi algust kohapeal.

STOCKHOLM

Moedemonstratsioon
Esinduse Naisring korraldab pühapäeval, 21. aprillil kell 13 kevadmoodide demonstratsiooni Eesti Majas, Wallingatan 34.

Kõhvilaud. Lauuettekanetega esineb Harri Kaasik. Pääsmed saadaval Esinduses ja Eesti Majas pr. Augilt.

vendanud nii kollektiivseid kui oma otseseid pingutusi riigikaitseks, kuigi avalikkusele teatavaks saanud andmed osutavad sõjaliste kulutuste suurendamisele N. Liidus ja Varsavipaktis.

Mis on põhjustanud sääraast muudatust olukorras? Poliitikutele pidi ju olema teada kommunistlik strateegia, kuidas leidlukuse ja manööverdamisega välja pääseda materiaalsest mahajäämisest. Hrustšov ennustas aegsasti "vabastussõdade" tulekut, kus kaundsed aktsioonid pidid olema alternatiiviks tuumasõjale.

Strausz-Hupé arvab, et ameerika poliitikut pole sellest igatahes öieti aru saanud, sest vastasel juhul poleks nad laskunud Vietnamis sõtta. Vois siis — kui nad ikkagi pidasid seda sõda tasuvaks — oleksid nad selle teostamisel kasutanud hoopis teistsugust sõjapidamist.

Sõda Vietnamis oli iseenest teine vaatus lavastuses, mis algas Kuubal: kahe käsillase konfrontatsioon, kelledest üht toetas USA ja teist N. Liit. Et seda lihtsat komplekti kohe ei avastatud, peab olema tingitud sellest, et olukorra erinevaste ringimustes ei pannud ameerika poliitikut tähele, et tegemist oli Vietnamis samasuguse probleemiga nagu see oli juba esinenud Kuubal: Nõukogude väljakutse käsillase kaudu. Kuubal püüdis N. Liit riivata USA võitru.

Ebaõnnestumistest seal järeldus tehes kasutasid Nõukogud Ho Tshi Minhi kavatsust Lõuna-Vietnami anastamiseks ja muutisid selle oma väljakutseks käsillase kaudu Kagu-Aasias. Juba 1964 seletas Strausz-Hupé avalikult, et Vietnamis sõda saab võita ainult siis, kui blokeeritakse Kagu-Aasia kõik sadamad, millede kaudu voolavad Nõukogude abisaadetised Põhja-Vietnami armeedele ja sissijõukudele.

Niisugune vastuastumine Nõukogude interventsioonile Vietnamis oleks muidugi võinud võtta konfrontatsiooni ilme Kuuba mõtlemis ja seepärast võib olla vateldav, kas USA võit Vietnamis polnud väärt seda riisikot. Aga siis võib ka nilsama õigustatult väita, et kui riisikot loeti ilga kõrgeks, siis oleks USA pidanud hoiduma Vietnamis sõja-õidse.

Väärrib allakriipsutamist, et Strausz-Hupé on Vietnamis seika alati vaadelnud osana USA-N. Liidu konfrontatsioonist. See konfrontatsioon ise oli ja on ülemaailmne ning ei pildu naistonaalsete ja regionaalsete piiridega. Vietnamis seiga tulemuseks oli USA prestiiži langus kogu maailmas. Aga sellest saab üle, arvab Strausz-Hupé, kuna prestiiž on iseenest midagi kindlat, maailma meeleolu aga muutlik.

Kuigi USA näib rahvusvahelisele olevat kuidagi tasakaalust väljas, võib ta ennast trööstida tõsisajaga, et ta on endiselt rikkaim kõigi rahvaste seas ja potentsiaali poolest ikkagi kõige võimsam. Lühidalt, USA elab Vietnamis katsumise üle, aga ei või seejuures lasta midagi minna kaotsi sellest, mis iga-sugusel kujul moodustab strateegilist ülekaalu N. Liidust.

Strausz-Hupé on alati olnud tegev Atlandi idee propageerimise-ga. Nii USA Atlandi Nõukogu juhina varem kui Ameerika Poliitiliste Teaduste Ühingu ja Välissuhte Nõukogus, kus ta on liikmeks. Atlandi Ühiskond on jäänud tema ideaaliks tänaseni, hoolimata kõigist raskustest. Ta on veendunud, et kuigi on mõnesuguseid lahkelisid, omab USA küllalt sõpru, kes saavad seda tugevamaks, mida tugevam on USA.

See on esimeseks tingimuseks laiemale ühiooniile, kus liikmesriigid võrdsest jagavad ühise kaitse kormmat sõjas ja majanduslikku ning sotsiaalset progressi rahulikus rahvusvahelises võistluses. See on tee, mida tuleb käia, silmas pidades pikka ja püsivat ähvardust vabadusele läänemaailmas.

USA informatsiooniteenus publikatsioonide kokku võttes on põhjust arvata, et tegemist on eelteadete-ga Rootsile ameerika diplomaadi kohta, kes pärast pikemat vaheaga taldab USA suursaadiku ülesandel Stockholmis. Robert Strausz-Hupé vaated ja töekspidamised on nii seiged, et neid ei saa väärti mõista või tõlgendada. Eriti mitte Vietnamis sõja seisukohast, kus ameerika tulevane suursaadik läheb täiesti lahku rootsi ametlikust vaatest.

A.K.

LENNUWEEKEND HELSINGIS

lõõb eluvaimu korralikult käiku. Kaks täiesti vaba päeva et nautida meelitavalt luksuuliku miljööd — et einestada hästi, magada hästi, lõbutseada kuninglikult ja lõõgastuda saunas, supelbasseinis või tantsupõrandal, rääkimata sisseostu-lõbudest. Soovireis Finnair Jet'iga. Hinnad Stockholmist alates 411 kr kuhu on sisse arvestatud 2 ööbimist ja hommikueined. Ja mis veel kõige parem — 50% perekonna-hinnaalandus lennureisil abikaasale ja lastele alla 26 aasta. Reisibürood teavad. Teretulemast pardale!

FINNAIR

Stockholm, Norrmalmstorg 1. Tel. 08/24 43 30